На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

№ 209 (1273)
Пятніца, 9 лістапада 2001 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 120 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па краіне захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, на большай частцы тэрыторыі — дажджы. Вецер паўднёва-заходні, 6—11 м/с. Тэмпература паветра ў Віцебску — +3...+5, Магілёве, Мінску, Гродне — +4...+6, Брэсце — +5...+7, Гомелі — +7...+9.

У наступныя двое сутак: 10-га — месцамі кароткачасовыя дажджы, пераважна мокры снег; 11-га — пераважна без ападкаў. Вецер заходні, 4—9 м/с. Тэмпература паветра 10-га ўначы — -1...+4, удзень — +2...+7; 11-га ўначы 0...-5, удзень — +1...+6.

ПУЛЬС

Кадравыя перастаноўкі ў Міністэрстве адукацыі

На падставе пастановы ўрада ў Міністэрстве адукацыі Беларусі праведзены шэраг кадравых перастановак.

Першым намеснікам міністра адукацыі прызначаны Аляксандр Жук, які раней займаў пасаду першага прарэктара Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Яму таксама прысвоены першы клас служачага дзяржапарату. Ранейшы першы намеснік міністра адукацыі Барыс Іваноў прызначаны намеснікам міністра.

Ад пасады намесніка міністра вызвалены Аляксандр Купцоў — у сувязі з выхадам у адстаўку, і Алег Слука — у сувязі з пераводам на іншую працу. Як паведамілі БелаПАН у Міністэрстве адукацыі, новая пасада А.Слукі пакуль не вядома.

Вольга АСІПЕНКА.

У кастрычніку на дарогах Мінскай вобласці загінулі 50 чалавек

Прычынамі 40 ДТЗ сталі неасцярожнасць, неабдуманыя дзеянні і невыкананне патрабаванняў Правіл дарожнага руху.

У выніку перавышэння хуткасці транспартных сродкаў адбылося 45 аварый. У сустрэчных сутыкненнях пацярпелі больш за 30 чалавек. 9 дарожна-транспартных здарэнняў адбыліся па віне вадзіцеляў, якія знаходзіліся ў стане алкагольнага ап'янення.

Упраўленне ДАІ УУС Мінскай вобласці нагадвае, што зараз асаблівую небяспеку ўяўляюць ападкі і замаразкі, якія ўтвараюць галалёд. Пры руху хуткасць транспартных сродкаў павінна выбірацца з улікам дарожных умоў, надвор'я і магчымасці ўзнікнення небяспекі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Ад ВІЧ-інфекцыі памерлі 162 чалавекі

На 1 лістапада бягучага года ў краіне зарэгістраваны 162 лятальныя зыходы сярод ВІЧ-інфіцыраваных, у тым ліку ад СНІДу памерлі 24 чалавекі.

У параўнанні з папярэднім месяцам гэтыя паказчыкі выраслі на сем выпадкаў і на адзін адпаведна.

На сённяшні дзень у краіне выяўлены 3828 выпадкаў заражэння ВІЧ-інфекцыяй, што на 37 чалавек больш, чым у верасні.

Пераважная большасць ВІЧ-інфіцыраваных (84,5 працэнта) складаюць маладыя людзі ва ўзросце 15—29 гадоў. Асноўнай прычынай заражэння па-ранейшаму з'яўляецца ін'екцыйнае ўвядзенне наркатычных рэчываў, пры гэтым павялічваецца колькасць людзей, інфіцыраванне якіх адбылося ў выніку сексуальных кантактаў.

Акрамя таго, павялічваецца і колькасць дзяцей, народжаных ад ВІЧ-інфіцыраваных маці. На сённяшні дзень у краіне жыве 207 такіх дзяцей. Усяго ў Беларусі зарэгістраваны 30 ВІЧ-інфіцыраваных дзяцей ва ўзросце да 14 гадоў.

Вольга АСІПЕНКА.

У Стаўбцоўскім раёне многа жалезнай руды

Прыкладна 500 мільёнаў тон жалезнай руды ўтрымлівае Аколаўскае радовішча ў Стаўбцоўскім раёне Мінскай вобласці.

Утрыманне жалеза ў рудзе Аколаўскага радовішча складае прыкладна 28 працэнтаў. Гэта вельмі высокі паказчык для металургічнай прамысловасці.

Зараз на Аколаўскім радовішчы завяршаецца этап папярэдняй разведкі. У будучым годзе геолагі плануюць правесці дэталёвую разведку запасаў жалезнай руды, узяць яе пробы і накіраваць іх на вывучэнне ў Белгарад (Расія). На мясцовым металургічным камбінаце пробы пройдуць абагачэнне для атрымання магнетытавага канцэнтрату і вытворчасці з яго металізаваных акатышаў.

Вынікі іх плавак і тэхніка-эканамічнага абгрунтавання будаўніцтва металургічнага камбіната дазволяць вызначыць яго рэнтабельнасць. Распрацоўка Аколаўскага радовішча будзе весціся метадам шахтнай выпрацоўкі, паколькі залягаючыя на глыбінях ад 65 да 120 метраў пласты жалезнай руды крута ідуць у нетры зямлі.

З руды Аколаўскага радовішча можна атрымліваць звышбагаты магнетытавы канцэнтрат з утрыманнем жалеза да 70 працэнтаў. Вырабленыя з яго металізаваныя акатышы цалкам падыходзяць у якасці сыравіны для Беларускага металургічнага завода (Жлобін).

Марат ГАРАВЫ.

Гран-пры фестывалю "Залаты шлягер" застаўся ў Беларусі

Гран-пры і 2 тысячы долараў ЗША атрымала Таццяна Глазунова — салістка Дзяржаўнага канцэртнага аркестра пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга.

Лаўрэатамі першай прэміі сталі Ларыса Маскалёва (Узбекістан) і Аляксандр Панаётаў (Украіна); другую прэмію атрымалі Вольга Варвус (Малдова), Мары Мары (Югаславія) і Эмі Стамболава (Балгарыя); трэцюю — Марыюш Шабан (Польшча), Андрэ (Арменія) і Марат Сарбупееў (Казахстан).

Прызамі імя Вуячыча і глядацкіх сімпатый узнагароджаны Юрый Далькоў з Беларусі, а прыз за лепшую прэм'еру песні дастаўся югаслаўцы Мары Мары.

Прэс-цэнтр фестывалю таксама заснаваў свае прызы. Сімпатыі прэсы былі аддадзены літоўскай спявачцы Вікторыі Гечытэ. Іранічную ўзнагароду "За цяжкую працу" атрымаў старшыня журы Міхаіл Фінберг.

Усяго ў конкурсе ўзялі ўдзел 18 вакалістаў з краін СНД, Балтыі, Балгарыі, Югаславіі, Румыніі і Польшчы.

Канстанцін УВАРАЎ, БелаПАН.

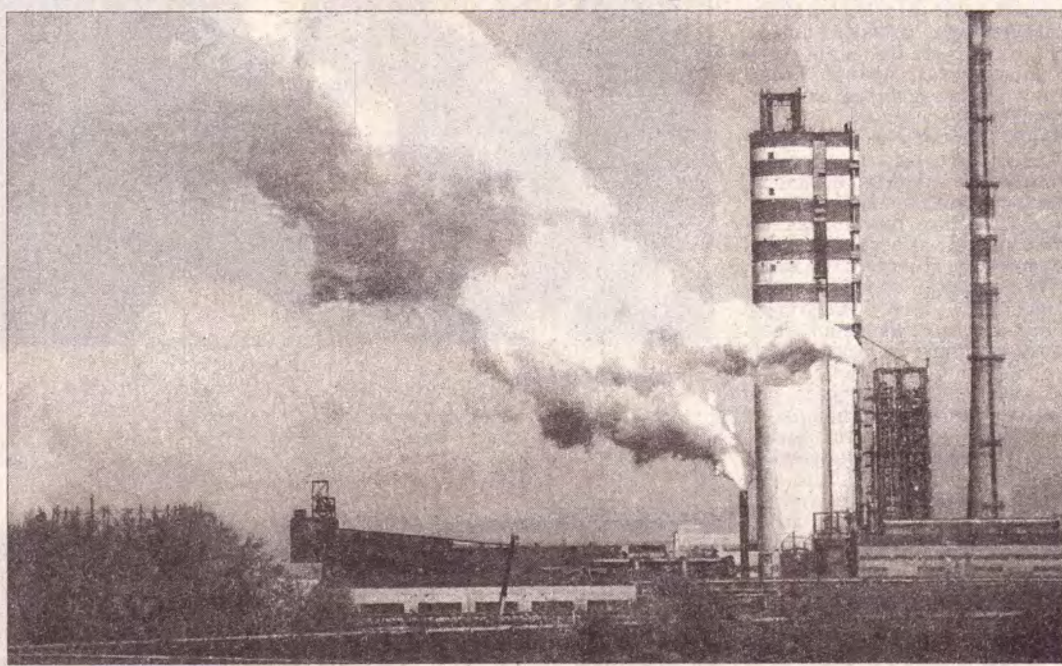
Прыехаў, убачыў, настрашыў...

Напярэдадні бальшавіцкага свята Лукашэнка наведаў Гродна

Чаканні шматтысячнага калектыву "Азота", з наведвання якога пачаўся лукашэнкаўскі прыезд у Гродна, аказаліся марнымі. Хоць і кіраўнікі прадпрыемства, і запрошаныя на сустрэчу прадстаўнікі цэха "Аміяк-4" рамонтна-механічнай вытворчасці спадзяваліся, напэўна, што Аляксандр Рыгоравіч адкажа на галоўнае для іх пытанне: чаму раней квітнеючы хімічны гігант трапіў цяпер у надзвычай цяжкае эканамічнае становішча? Рэнтабельнасць вытворчасці — адмоўная, прадпрыемства працуе з вялікімі стратамі, памяншае экспарт сваёй прадукцыі, павялічвае падатковую запазычанасць.

А.Лукашэнка на незадавальненне рабочых зрэагаваў імгненна і своеасабліва — адразу звярнуўся да генеральнага пракурора Віктара Шэймана, які і тут, на "Азоце", быў побач: "Колькі крымінальных спраў узбуджана па кіраўніцтву МТЗ? Шаснаццаць, здаецца. Крый Божа, калі і ў вас такое адбудзецца пасля адпаведнай праверкі... Застаецца спадзявацца, што не прыйдзецца мяняць кіраўніцтва "Азота", каб зрабіць вытворчасць зноў рэнтабельнай...".

Але і шэраговыя працаўнікі "Азота", якім вось такім чынам кінулі костку, усё больш разумеюць, што прадпрыемства трапіла ў фінансавую пастку не з прычыны магчымых злоўжыванняў яго кіраўніцтва і нават не з-за дрэннай, паводле меркавання Лукашэнкі, дзейнасці маркетынгавых, эканамічных службаў. "Азот" вымушаны плаціць па палітычных рахунках, разлічвацца за відавочныя хібы аграрнай палітыкі дзяржавы, якая настойліва трымае цэны на мінеральныя ўгнаенні на ўзроўні, што не дазваляе канчаткова загінуць калгасам. А гэта — ніжэй сабекошту іх вытворчасці. У выніку сёлетнія страты

"Азота" ад паставак тукаў айчыннай сельскай гаспадарцы перавысілі 12 мільярдаў рублёў.

— Сваё эканамічнае шчасце ў сельскай гаспадарцы роднай Беларусі не шукайце, — папярэдзіў Аляксандр Лукашэнка гродзенскіх хімікаў. — Запомніце гэта! Калгасы не здолеюць з вамі разлічыцца, калі мы падымем цэны на мінеральныя ўгнаенні. А вось малако і мяса стане даражэйшым. Шукайце выйсце, паратунак для сябе на знешніх рынках.

Аднак і на сусветных рынках, па словах генеральнага дырэктара аб'яднання Валерыя Лангова, не заўсёды цяпер даводзіцца гандляваць з больш-менш значным прыбыткам. Напрыклад, на рынках Паўднёва-Усходняй Азіі — зоне кантрактных інтарэсаў гродзенцаў, цэны на прадукцыю азотна-тукавай прамысловасці апошнім часам знізілася амаль удвая.

Збольшага пра неабходнасць пашырэння экспарту гаварылася і падчас другой часткі візіту Аляксандра Лукашэнкі ў Гродна — на абласным гаспадарчым актыве, дзе абмяркоўваліся пытанні сацыяльна-эканамічнага развіцця Гродзеншчыны на 2001—2005 гады. Было слушна заўважана, што доля заходняй вобласці ў агульнарэспубліканскім аб'ёме экспарту вельмі малая — толькі 6,5 працэнта, і патрабаваў значна яе павялічыць.

Кіраўнікі прадпрыемстваў паслухмяна і моўчкі выслухалі гэты загад, выканаць які сённяшняй гродзенскай прамысловасці з яе паўсюдна зношанымі вытворчымі фондамі, у неспрыяльных умовах гаспадарання — амаль немагчыма. Дырэктарскі корпус выдатна ведае, чаго вартыя тыя працэнты росту аб'ёму прамысловай вытворчасці, што агучваліся на актыве. Што цешыцца з такога "росту", калі запасы гатовай прадукцыі на складах перасягнулі ў кастрычніку ўсялякія нормы, калі працягваецца вымыванне абаротнага капіталу, калі рэнтабельнасць вытворчасці складае ўсяго пяць працэнтаў, калі колькасць стратных прадпрыемстваў дасягнула небяспечнай мяжы, калі фонд зарплаты падтрымліваецца за кошт банкаўскіх крэдытаў, калі штогод змяншаюцца інвестыцыі ў асноўны капітал. І пералік гэтых "калі" можна працягваць бясконца.

Навошта ганарыцца гродзенскім аграрнікам самымі высокімі ў Беларусі ўраджаямі збожжа, калі вытворчасць камбікармоў паменшылася летась на 7, а сёлета — на 30 працэнтаў? А кошт камбікармоў, як адзначыў старшыня Астравецкага райвыканкама Адам Кавалько, не дазваляе весці рэнтабельную вытворчасць прадукцыі жывёлагадоўлі. Разам з неблагімі валавымі паказчыкамі параўнальна моцнага гродзенскага АПК паўстаюць яшчэ больш цяжкія, чым у прамысловасці, эканамічныя праблемы. А што да камбікармоў, то зрабіць іх таннымі можна з дапамогай... генеральнага пракурора. "Папрасіце яго, — ці то жартам, ці сур'ёзна прапанаваў Аляксандр Лукашэнка. — Ён тут хутка здолее навесці парадак".

І ўжо не жартаваў, калі звярнуўся да колішняй сваёй тэмы — карупцыі ў органах выканаўчай улады, узгадваў прозвішчы арыштаваных прадстаўнікоў гродзенскага чынавенства. Адно прозвішча, праўда, не назваў, толькі падкрэсліў, што гэтага чыноўніка ў Гродне добра ведаюць, што ён на невядома якія сродкі здолеў набыць некалькі кватэр, падарыць сваім дзецям па аўтамабілю, вылучыўся іншымі прыкметамі ўласнага дабрабыту. І тут адбылося тое, чаго ніхто ў гэтай зале аблвыканкама не чакаў — са свайго месца падняўся Анатоль Пашкевіч, былы мэр абласнога Цэнтра і сённяшні генеральны дырэктар вытворчага аб'яднання "Гроднахлебпрам". "Так гэта вы? — здзівіўся прэзідэнт у адказ на няўклюдную спробу Пашкевіча зняць несправядлівыя, маўляў, абвінавачванні. — Чаму вы ўпэўнены, што мае словы — пра вас, можа, я меў на ўвазе зусім іншага чыноўніка? — І кінуў Шэйману: "Праверце, калі ласка, удакладніце, калі чалавек сам аб гэтым просіць!".

Вячаслаў БАЛАМУТ.
На здымках: *віды Гродна.*
Фота IREX/ProMedia.

Незалежная экспертыза

Чым выклікана чарговая змена рыторыкі,

або Якія два важныя крокі павінна зрабіць улада, каб выцягнуць краіну з крызісу

На афіцыйным беларускім палітычным небасхіле чарговая змена рыторыкі. На гэты раз у сферы эканомікі. Цяпер прадпрымальнікі ўжо не "вшивые блохи", а бізнесмены. На сустрэчы з дзелавымі коламі кіраўнік краіны загаварыў аб "адкрыцці шлюзаў для прадпрымальніцтва", аб гатоўнасці выдаць гарантыі для вяртання грошай з-за мяжы, аб акцыяніраванні прадпрыемстваў...

Рынкавая рыторыка — хутчэй рэакцыя на ціск абставін, чым разуменне моманту. Амаль у той самы час, як Лукашэнка сыпаў згаданымі тэрмінамі на сустрэчы з дзелавымі коламі краіны, наш новы прэм'ер-міністр цікавіўся ў Кіеве, чым выклікана падзенне гандлю паміж Беларуссю і Украінай, на што кіеўскія суразмоўцы адкрытым тэкстам тлумачылі: "У нас жа 60 працэнтаў прамысловасці ўжо ў руках прыватнага сектара, а ў банкаўскай сферы — аж 90 працэнтаў. Вашыя ж прадпрыемствы дзяржаўныя, неплацежаздольныя. Як жа развіваць з вамі гандаль?" У такім накірунку, дарэчы, цісне і Расія.

А таму пацешнымі выглядаюць нахвальванні "новага курсу", якія сыплюцца з вуснаў урадаўцаў, прыдворных прафесараў і палатнікаў. Каму-каму, а ім жа павінна быць вядома, "адкуль растуць ногі", як і тое, што за падобнай славеснай рыторыкай сур'ёзных канкрэтных спраў не прадбачыцца. І вось чаму.

Так, змяншэнне падатковага прэсу — справа вельмі важная і вельмі неабходная. Крок у такім накірунку сапраўды можа паспрыяць развіццю бізнесу. Але ці магчыма гэта ў нашых умовах? Калі зменшыць падаткі, дык дзе тады ўзяць сродкі, каб карміць распухлыя сілавыя структуры. Значыць, іх трэба моцна скарачаць. А вось аб гэтым нічога не гаворыцца.

Любому нармальнаму чалавеку зразумела, што без буйных інвестыцый з крызісу нам не выкарабкацца. Замежны капітал ідзе толькі туды, дзе бізнес сумленны, дзе добрае і стабільнае заканадаўства, дзе дэмакратыя, дзе паважаюць правы чалавека. Але ці здольныя ўлады Беларусі развярнуцца на 180 градусаў да рынку і дэмакратыі?

У даволі "интересное положение" трапляе Беларусь у сувязі з уваходжаннем Расіі ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Паколькі наша краіна сваім саюзам з Расіяй, па сутнасці, становіцца "прычапным вагонам", ёй нічога не застаецца, як каціцца следам за ўсходняй суседкай. Але туды, у Сусветную гандлёвую арганізацыю, прымаюць толькі дзяржавы з рынкавай эканомікай. Так што прыйдзецца альбо станавіцца звычайным вагонам расійскага цягніка, ці, дакладней, суб'ектам Расійскай Федэрацыі, альбо адчапляцца ад яе.

Калі Рыгоравіч сапраўды хоча ажывіць эканоміку і палепшыць дабрабыт людзей, дык варта прыняць неардынарныя, лёсавызначальныя рашэнні. Менавіта яны дапамогуць вырашыць праблемы, што неадольнай сцяной паўстаюць перад краінай. Якія ж крокі павінны быць?

Радыкальным і самым лепшым рашэннем была б добраахвотная адстаўка Лукашэнкі. Бо сваю "гістарычную ролю" ён ужо выканаў: зразумеў, што пошук нейкага міфічнага "трэцяга беларускага шляху" праваліўся, бо развіццё ўсяго чалавецтва ідзе ў адным рэчышчы. Толькі пасля зыходжання з крэсла першай асобы свет можа пасапраўднаму актыўна павярнуцца да Беларусі.

Зразумела, што на падобны мужны мужчынскі крок Аляксандр Рыгоравіч не здольны. У такім разе трэба шукаць вельмі складаны варыянт, пры якім былі б "і авечкі цэлыя, і ваўкі накормленыя". Можна неадкладна зрабіць два важныя крокі:

Першы. Прынародна аб'явіць, што новы пяцігадовы тэрмін яго прэзідэнцтва — апошні для яго, як гэта прадугледжана Канстытуцыяй. Што ён не будзе болей мяняць Канстытуцыю дзеля асабістай выгады, не будзе праводзіць чарговы псеўдарэферэндум аб змене Асноўнага закона з тым, каб яму можна было балатавацца ў прэзідэнты бясконца.

Другі крок. Пашырэнне паўнамоцтваў урада з тым, каб ён стаў сапраўдным урадам, і стварэнне Кабінета міністраў нацыянальнай згоды, у які ўвайшлі б прадстаўнікі ўсіх вядучых сіл краіны. Яго мог бы ўзначаліць той жа генеральны дырэктар МТЗ Лявонаў. Чалавек, які мае багаты вопыт работы з людзьмі, ведае вытворчасць, эканоміку, знаёмы з кіраўнікамі многіх краін...

Такі ўрад нацыянальнага даверу атрымаў бы падтрымку міжнароднага супольніцтва і бізнесу. Толькі пры ім можна разлічваць на буйныя інвестыцыі з перадавых краін Еўропы і свету, а значыць, і на выхад з крызісу.

Алесь ДРАБЧУК.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Мать и жену Д.Завадского лишили права допросить в зале суда похитителя Димы

На судебный процесс в качестве представителя жены похищенного российского телеоператора допущен адвокат Сергей Цурко.

Можно сказать, что для Светланы Михайловны на данном этапе судебного разбирательства справедливость восторжествовала. Но в тот же день суд лишил права на защиту обвиняемого Игнатовича: по ходатайству прокурора его удалили из зала суда. И теперь ни потерпевшие, ни их адвокаты не смогут задать вопросы главарю вооруженной группы, обвиняемому в вымогательстве, разбое, убийстве, похищении людей.

Похоже, власти испугались, что Валерий Игнатович все же заговорит на суде. А это, несмотря даже на закрытость суда, может стать достоянием общественности. Скрывать же властям, похоже, есть что. Следствие, обвиняя Игнатовича в похищении оператора ОРТ, обошло молчанием вопрос о дальнейшей судьбе Д.Завадского. Судят лишь за то, что похитили. А что с Димой делали после этого — тайна за семью печатями. И объяснение тому, на мой взгляд, заключается в намерении властей скрыть имя заказчика преступного деяния.

Пока что суд рассматривает (прошло уже восемь заседаний) чисто уголовные эпизоды, инкриминируемые группе Игнатовича. Но когда в ходе судебного разбирательства подойдут к последнему эпизоду этого явно политического похищения, потерпевшие жена и мать российского телеоператора наизбежно зададут бывшему сотруднику "президентской гвардии" вопрос: "Где Дима?". Увы, отвечать на него в зале суда будет некому.

По неофициальной информации, Валерия Игнатовича удалили из зала суда после того, как тот обратился к суду с ходатайством об отводе прокурору. Основание: будто в ходе предварительного следствия этот прокурор угрожал Игнатовичу, добиваясь от него в СИЗО признательных показаний.

Суд данное ходатайство обвиняемого отклонил.

Валерий ЩУКИН, правозащитник.

ЭХО

ДОШЛО?

Беларусь впервые заявляет о поддержке антитеррористической коалиции

Как стало известно, на конференции, посвященной борьбе с терроризмом, которая проходила в Варшаве, руководитель Администрации президента Беларуси Урал Латыпов официально заявил о том, что "Беларусь поддерживает антитеррористические действия сил США и Великобритании в Афганистане". Как сообщила в четверг польская газета "Выборча", накануне конференции мировая общественность "надеялась, что представитель Беларуси или официально поддержит, или выступит против антитеррористических действий".

Власти Беларуси, как известно, никогда не отличались быстротой мышления — особенно в случаях, когда появлялась угроза их персональным или, что называется, "шкурным" интересам. Матушка-Россия давным-давно определилась со своей позицией и встала на сторону антитеррористической коалиции, а ее лидер Владимир Путин недавно в интервью одной из американских телекомпаний даже признался, что "чувствует вину за то, что российские спецслужбы вместе с американскими не смогли вовремя предотвратить теракты в Нью-Йорке и Вашингтоне 11 сентября". И только официальный Минск дремал, как пшеницу (простите, танки) продавши.

Что же вдруг произошло в Варшаве? До руководства Беларуси наконец-то ДОШЛО, что затягивать дальше неопределенность своей позиции по военному конфликту "США — Афганистан" не просто политически непродуманно, но и элементарно опасно? Или варшавская премьера господина Латыпова — это всего лишь наказуемая в будущем его личная инициатива?

Учитывая огромный чиновничий опыт Урала Рамдраковича и подкаблучную систему нашего государственного устройства, можно предположить, что команда задобрить Буша и Блэра шла с самого верха. Интересно, как на нее прореагируют возможные ближневосточные покупатели белорусского оружия? А может, причина разговорчивости президентского чиновника проще: вся нормальная боевая техника уже продана, а правитель наш активно включился в поиски новых источников дохода?

Александр СИЛИЧ.

Американский спецназ во всей красе.

Фото с официального сайта Пентагона.

ДИАЛОГ

Ярослав РОМАНЧУК:

"Мы предлагаем правительству сотрудничество..."

Как сообщили в пресс-центре Объединенной гражданской партии (ОГП), "с тех пор, как правительство Геннадия Новицкого получило приглашение руководства ОГП вместе обсудить вопрос использования разработанной под ее эгидой "Программы социально-экономических реформ для Беларуси", минуло уже более месяца. Но никакого ответа до сих пор не получено".

Комментирует события вокруг "Программы..." один из ее авторов, заместитель председателя ОГП Ярослав Романчук:

— На мой взгляд, в правительстве нет сейчас нормального интеллектуального поля, способного выдвинуть альтернативу нашей программе. Поэтому мы и предлагаем организовать встречу с группой экспертов, работавших над ней, чтобы еще раз поговорить о болезненных проблемах, стоящих перед Беларусью. Ведь даже председатель комиссии Палаты представителей по банковским кредитам Ваганов говорит, что Беларусь в феврале-марте может оказаться на грани дефолта как страна! Это значит, что крайне осложнится ситуация с выплатой зарплат бюджетникам, равно как и пенсий, пособий. А я уверен — профилактика болезни всегда дешевле и эффективнее, чем лечение этой болезни в ее критической стадии. Белорусская же экономика находится именно в таком состоянии.

Сегодня мы предлагаем правительству такую форму сотрудничества не ради каких-то политических дивидендов, не для того, чтобы показать Лукашенко, что мы что-то можем. Просто надо спасать реальный сектор экономики и думать о том, что будет с нашими людьми через полгода-год.

— Однако правительство до сих пор никак не реагирует, хотя не секрет, что многие высокопоставленные чиновники весьма заинтересованы в диалоге. Ждут "отмашки" Лукашенко?

— Это их проблема, вопрос их профессионализма. Например, если вы обращаетесь к врачу, вас меньше всего должно волновать, какие у него политические либо религиозные убеждения. Вам важнее, насколько он состоятелен как профессионал. Его задача — поставить вам диагноз и определить, как вас лечить. У нас же в верхах ситуация совершенно абсурдная: люди, которые должны вроде бы разбираться в макроэкономике (почему их, собственно, и взяли на столь ответственную работу), ждут, что сам "пациент" скажет им, какая у него хворь и как ему нравится рекомендуемый курс лечения. Это ставит крест на профессиональной репутации тех, кто работает в правительстве или ассоциируется с правительством.

Алена ДАШКЕВИЧ.

Народная Воля
9 ЛІСТАПАДА 2001 г.

РЭГІЁН

Кадравы перапрус

Нічога другога не заставалася кіраўніцтву Лепельскага раёна, як за правалы ў рабоце ледзь не ў поўным складзе пазбавіць займаемых пасад, апрача дырэктара саўгаса "Баброва", яшчэ і галоўных спецыялістаў — заатэхніка, агранома і бухгалтара. Гэту гаспадарку ліхарадзіць увесь час, а за пяць апошніх гадоў тут штогод мянялася начальства. Але справы ідуць усё горш і горш. Нават траву першым укосам пачнуць не скасілі, збожжа не ўбралі, а нахабна занялася прыпіскамі. Яшчэ не пачалася зімоўка на фермах, а прышлося браць кармы з сянажнай ямы. Паколькі няма прадукцыі, то і няма грошай нават на зарплату за жнівень. Эрэшты, дрэнныя справы і ў іншых мясцах. Па меншай меры яшчэ ў 4 калгасах з 18 трэба мяняць кіраўніцтва, добраахвотна напісалі заявы на звальненне таксама чатыры старшыні. Толькі вось дастойнай замены ім пакуль не знаходзіцца.

Нептун з'явіўся ў школе

Аналагаў створанага ў Лужкоўскай СШ Шаркаўшчынскага раёна экалагічнага кутка прыроды, бадай, не сустрэнеш увогуле ў нашай краіне. Па задумцы дырэктара Мілеція Андзілеўкі, частка школьнага двара поўнасцю знікла пад вадой. Пад вокнамі двухпавярховага будынка выкапалі шырокі катлаван, праклалі гідраізаляцыю, і ўмацавалі сценкі камянямі. Тут ва вадаў разнастайную вадзяную расліннасць, а берагі засеялі двума прыгожымі дугападобнымі масцікамі. Пакуль на вуліцы было цёпла, радаваў усіх фантан у выглядзе кіта па суседству з дубам на выглядзе Нептуна. У акружэнні дрэў і кветак дзіўна памяняўся школьны двор, дзе колькі часу будуць ладзіцца розныя сустрэчы і свята, а само збудаванне найлепшым чынам дапаможа дзецям навучыцца на працягу ўсяго жыцця берагчы і шанаваць прыгажосць.

Ні цяпла, ні грошай

Хоць другая палова кастрычніка выдалася сцюдзёнай, у пасёлку эксперыментальнай базы Вусце, што ў Аршанскім раёне, ацяпляльны сезон не распачалі. Гэта гаспадарка так і не пагасіла запазычанасць у суме 5 млн. рублёў за паліва, спажытае ў мінулую зіму. Мерзлі жыхары шматпавярховак цэлай вуліцы, мерзлі дзеці ў садку і сярэдняй школе. Але дзе браць грошы, тут пакуль не ведаюць, бо невядома калі разлічацца даўжнікі з мінскага калгаса за элітнае насенне, прададзенае на камандзе яшчэ летась. Акрамя таго, тут на пачатку месяца яшчэ не выплацілі працаўнікам грошы, заробленыя ў жніўні, а таксама не разлічыліся з вяскоўцамі за малако, здадзенае на працягу верасня.

На мяжы выжывання

З апошняй спецыялізаванай выстаўкі-кірмашу "Мэбля-2001" прадпрыемства УКП "Паставымэбля" вярнулася са сталіцы Беларусі бышцам у нядрэнным настроі. Удалося заключыць з гандлёвымі арганізацыямі краіны 43 дамовы на пастаўку сваёй прадукцыі, што гарантуе поўную загрузку прадпрыемства на бліжэйшыя тры гады. Але нават маючы сваю нішу на рынку, у тым ліку на прасторах Расіі, сёння кампанія не мае грошай, не змог выплаціць падаткі. Нават стабільна працуючы, рэнтабельнасць вытворчасці з 26 працэнтаў летась упала за год да 1,4 працэнта. Жорстка рэгулюемыя цэны на мэблю намнога адсталі ў росце ад кошту фанеры, нітралаку, іншых камплектуючых, якія больш хутка растуць. Вось і не ведаюць, як будуць працаваць.

Дажываць век у адзіноце

У гэтыя хмурыя халодныя дні напярэдадні зімы яшчэ большы сум у душы навяваюць быццам вымерлыя хаткі нешматлікіх насельнікаў Лапліна і іншых вёсак Докшыцкага раёна. У гэтай мясцовасці толькі на тэрыторыі Порплішчанскага сельсавета з 520 пенсіянераў 358 жывуць па адным, а ў многіх нікога з блізкіх не засталося. У цэлым па раёне такіх пакрыўджаных лёсам старых налічваецца 3108 чалавек. Пашчасціла толькі тым, каго ўзялі на надомнае абслугоўванне, а гэта ўсяго 274 адзіночкі і 571 адзінока пражываючы жыхар. Між тым 1065 адзінокіх старых дасягнулі ўзросту 80 і болей гадоў. Ім застаецца толькі сумаваць аб гадах дзяцінства, калі продкі жылі разам вялікімі сем'ямі да глыбокай старасці. Жыццё цяпер пагоршылася яшчэ і таму, што зачыніліся ў глыбінцы 9 грамадскіх лазняў і 3 пральні, а таксама практычна згарнулі сваю дзейнасць ранейшыя дамы сацыяльных паслуг.

Уладзімір ШЫК.

Загадкавае свячэнне

Быў ціхі нядзельны вечар. Пасля заходу месяца зоркі на чыстым ад аблокаў небе заззялі яшчэ ярчэй. Бралася на мароз. І тут на паўночным абсягу, пад карцом Вялікай Мядзведзіцы, увагу многіх жыхароў Слуцка і раёна прыцягнула даволі яркае аранжава-ружовае свячэнне. Першае ўражанне аўтара гэтых радкоў ад убачанага было — то зарыва ад вялікага пажару. Аднак, як стала вядома пазней, у тым напрамку ў той вечар нідзе не здаралася ўзгаранняў. А свячэнне, што ўсчалося ў 22 гадзіны, паступова змяшчалася над небасхілам двума даволі размашыстымі шарамі-плямамі, якія час ад часу прарэзваліся паралельнымі светла-жоўтымі слупамі, нацэленымі да зямлі. Так працягвалася за поўнач.

Афіцэр войскаў супрацьпаветранай абароны, які мае дачыненне да нябесных "аб'ектаў" і з'яў, патлумачыў, што радары гэтага свячэння не зафіксавалі, і яно, на яго думку, было вынікам распаду пры ўваходзе ў шчыльныя слаі атмасферы, буйнога метэарыту. Пасля згарання ён мог разляцецца на мноства мікраскапічных пылінак, падсвечаных праменнямі зайшоўшага сонца.

Але звычайна след ад згарэўшага метэарыта знікае праз лічаныя секунды, а гэтае шырокамаштабнае свячэнне было бачна і паволі рухалася ў паўднёва-ўсходнім напрамку звыш дзвюх гадзін, яго бачылі ў іншых цэнтральных раёнах краіны. Ёсць меркаванні навукоўцаў, што яно стала наступствам магутнай магнітнай буры, штуршок якой задала павышаная актыўнасць Сонца.

г.Слуцк. **Міхась ТЫЧЫНА.**

КАНФЛІКТ

ЖЭНЬШЭНЬ ПАД КОРАНЬ?

Унікальная плантацыя жэньшэня і іншых лекавых раслін Мінскай фабрыкі агародніны апынулася пад пагрозай знішчэння

Скандал на плантацыі

Такой плантацыі жэньшэня, як на Мінскай фабрыцы агародніны, У Еўропе больш няма. Да нядаўняга часу цуда-корань у прыродных умовах вырошчваўся толькі ў Карэі, Кітаі і дальнеўсходняй сібірскай тайзе. Цяпер, дзякуючы былому аграному фабрыкі Георгію Віаленцію, жэньшэнь прыжыўся і на беларускай зямлі.

"У Георгія яшчэ са студэнцкіх часоў была мара вырошчваць жэньшэнь у роднай Беларусі, — узгадвае Ірына Віаленцій, да нядаўняй пары кіраўнік плантацыі, — Ён прывёз насенне з Далёкага Усходу, вучыўся сам і вучыў мяне вырошчваць цуда-корань у нашых умовах. Калі муж памёр, на прафсаюзным сходзе фабрыкі ў памяць аб ім было прынята рашэнне назваць плантацыю Лекавым садам Віаленція".

За 15 гадоў, што існуе плантацыя, яна сапраўды ператварылася ў лекавы сад. Сёння на кавалку зямлі плошчай 17 гектараў расце больш за 200 відаў лекавых траў, сярод якіх такія рэдкія, як эхінацэя, элеутэракок, заманіха і іншыя. У 1998 годзе Ірына Віаленцій атрымала еўрапейскую прэмію Генры Форда ў галіне экалогіі за захаванне унікальнай плантацыі.

Аднак за апошні час неаднойчы паўставала пытанне, як зберагчы унікальную плантанцыю Віаленцiя. Час ад часу ўзнікалі праблемы з рэалізацыяй лекавых траў: на складах плантацыі былі залежы цудадзейнага кораня, а Міністэрства аховы здароўя не ведала, якое ім знайсці прымяненне. З-за адсутнасці фінансаў пасевы жэньшэня з шасці гектараў прыйшлося скараціць да трох.

Справа пайшла наперад, калі Лукашэнка разгарнуў кампанію па забеспячэнні насельніцтва лекамі ўласнай вытворчасці. Чыноўнікі ад медыцыны ўспомнілі, што на Мінскай фабрыцы гародніны вырошчваецца цуда-корань, і вырашылі наладзіць выпуск прэпаратаў з беларускага жэньшэня. На базе плантацыі была арганізавана доследная станцыя па лекавых раслінах. Корань жэньшэня купляў Барысаўскі завод медпрэпаратаў, які пераапрацоўваў яго ў настойку. Сёння амаль ва ўсе санаторыі Беларусі пастаўляюцца лекавыя травы з плантацыі мінскіх агароднікаў. Апошнія два гады вырошчванне лекавых траў прыносіла неблагія прыбыткі.

"Аднак усё змянілася, калі ў сакавіку гэтага года на фабрыку прыйшоў новы дырэктар Мікалай Кугач, — лічыць Ірына Віаленцій. — Ён адразу сказаў, што ніякага Віаленція тут не павінна быць. Абяцаў зрабіць фабрыку квітнеючай гаспадаркай, а за сем месяцаў яго працы страты прадпрыемства склалі 1,7 млрд. рублёў, а доўг — 3 млрд. рублёў.

Сваю дзейнасць новы дырэктар пачаў з таго, што звольніў добрых спецыялістаў, на месца якіх паставіў сваіх людзей. Мяне звольнілі з працы быццам бы за сістэматычнае невыкананне службовых абавязкаў. Усё рабілася для таго, каб ад мяне пазбавіцца і каб дырэктар мог самавольна распараджацца ўраджаем жэньшэня.

Канешне, мне крыўдна, што са мнаю так абышліся, але ў першую чаргу я хвалююся за плантацыю. Новы дырэктар прыняў рашэнне перарабіць участак, дзе я планавала адпрацаваць новую тэхналогію вырошчвання жэньшэня, у буртполе. Туды заклалі на зіму сталовыя буракі. Ураджай абляпіхі ўвогуле застаўся ў полі, яго склявалі птушкі. Невядома, хто будзе займацца вырошчваннем жэньшэня, таму што гэта вельмі няпростая справа, якая патрабуе асаблівых ведаў і навыкаў.

Я ведаю адно: жэньшэнь патрэбен беларусам, і я буду стукацца ва ўсе дзверы, пакуль пытанне з захаваннем плантацыі не будзе вырашана".

Новы дырэктар фабрыкі ў сваю чаргу сцвярджае, што ніякіх парушэнняў на плантацыі няма, што сталовыя буракі на жэньшэневы ўчастак паклалі толькі на кароткі час і хутка іх адтуль забяруць.

"У мяне няма намеру знішчаць плантацыю, я толькі хачу зрабіць яе эканамічна выгаднай, — кажа Мікалай Кугач. — Дзве праверкі, якія прыязджалі на фабрыку па лістах незадаволеных працаўнікоў, не выявілі ніякіх фінансавых парушэнняў. Я прыняў фабрыку з даўгамі. А плантацыю сама Ірына Віаленцій і загубіла".

У кожнага з бакоў, як бачым, свае аргументы. Так здараецца: розныя людзі — не спрацаваліся. Але вынікам спрэчкі паміж дырэктарам і супрацоўнікамі можа стаць знішчэнне унікальнага сада лекавых траў. А гэта ўжо пытанне не адаго калектыва, а дзяржавы.

І галоўнае. Ці мог чалавек, які аддаў столькі сіл дзеля захавання плантацыі, яе загубіць?! Тры гады таму наша газета пісала, што лекавы сад Віаленція апынуўся пад пагрозай знішчэння: абыякавасць з боку дзяржавы і фінансавыя праблемы рабілі сваю чорную справу. І ў рэдакцыю тады звярнулася менавіта Ірына Віаленцій. Яна ўпрошвала: дапамажыце, немагчыма, каб плантацыя загінула. Тады лекавы сад удалося захаваць.

Ірына і Георгій.

Жэньшэнь у Беларусі.

Лекаваму саду быць!

Аб сітуацыі, якая сёння склалася на фабрыцы, стала вядома кіраўніцтву "Белдзяржхарчпрама", у склад якога ўваходзіць Мінская фабрыка гародніны. У ведамстве адразу было прынята рашэнне стварыць незалежную камісію, каб разабрацца з праблемамі, што ўзніклі вакол плантацыі. І выйсце, па словах кіраўніка аддзела нарыхтоўкі сельскагаспадарчай сыравіны Фёдара Старасценкі, здаецца, знайшлі.

— Мы распрацавалі праграму развіцця ўчастка лекавых раслін Мінскай фабрыкі агародніны на 2002—2005 гады, - запэўніў спадар Старасценка. — Жэньшэнь будзе вырошчвацца на плантацыі фабрыкі, мы абяцаем раслінаводам фінансавую падтрымку. Акрамя жэньшэня, яшчэ каля 40 відаў лекавых траў, якія ўжываюцца ў прамысловасці, таксама застануцца на фабрыцы. А калекцыйны ўчастак, дзе вырошчваецца больш за 100 відаў унікальных рэдкіх раслін, перададзім Батанічнаму саду альбо Белдзяржуніверсітэту. З дня на дзень праграму павінна зацвердзіць кіраўніцтва канцэрна.

... Здавалася б, захаванне унікальнай плантацыі наўрад ці павінна выклікаць нейкія спрэчкі ў краіне, якая пацярпела ад чарнобыльскай катастрофы. Вядома, што цуда-корань лічыцца выдатнейшым лекавым сродкам для людзей, якія жывуць у зоне, забруджанай радыенуклідамі. Жэньшэнь мае цудадзейнае лячэбнае ўздзеянне пры шматлікіх захворваннях. За мяжой прэпараты з жэньшэня каштуюць вельмі дорага. Напэўна, менавіта таму цікавасць да беларускага жэньшэня праяўляюць нямецкія раслінаводы. Немцы неаднойчы прапаноўвалі стварыць сумеснае прадпрыемства на базе плантацыі мінскай фабрыкі. Хто-хто, а немцы не будуць укладваць грошы ў справу, якая не прываблівае добрай перспектывай...

Здаецца, канфлікт можа быць вырашаны ўласнымі сіламі. У канцэрне запэўніваюць, што плантацыя, якую самі чыноўнікі называюць скарбам Беларусі, будзе захавана, што дзяржава не застанецца тут збоку. Ці стрымаюць свае словы чыноўнікі, час пакажа. Хацелася б, каб гэта было так.

Марыя ЭЙСМАНТ.

Пусть они пишут по адресу!

Меня не оставили равнодушным материалы под общим заголовком "Нязжатая паласа-2" и рубрикай "З пошты галоўнага рэдактара". На жалобы сельчан-пенсионеров о том, что их обижают местные "князьки" и не обращают внимания на их мольбы о помощи высокие "бонзы", газета резонно ставит вопрос: "Цікава, а як галасавалі тыя ветэраны, аб пакутах якіх паведамілі аўтары лістоў?".

Сам я уже немолод, здоровье — как и "должно быть" у инвалида II группы с нарушением опорно-двигательного аппарата. В поликлинике или больнице, где мне частенько приходится бывать, встречаю несчастных бедолаг, которым на пенсию ни пропитаться прилично, ни лекарства купить невозможно. Кстати, этих лекарств и всего, что нужно больному, и в медучреждениях очень не хватает.

Слушаю их разговоры и удивляюсь: признают, что бедствуют, но горой — за Лукашенко: мол, никого, кроме него, на высшем посту и близко быть не может, ведь он им "пенсию дает". А Позняк — "фашист", другие демократы — сплошь такие-сякие...

Понял: таких не переубедить, раз даже реалии жизни они видят в искаженном свете, неспособны самостоятельно думать и понимать причины того, что творится в стране. В таком случае — пусть себе живут, как знают. А своими жалобами на беды-несправедливости засыпают не "Народную волю", а избранного с их помощью главного заботника о "простых людях".

В общем, пусть они пишут по адресу. Логично?

Василий ПЕСЕЦКИЙ,
минчанин.

КРИМИНАЛЬНЫЕ СЮЖЕТЫ

Четверо малолетних налетчиков

Малолетний преступник — это уже не новость. К сожалению, это жестокая действительность.

Как-то в конце октября поздно вечером три подружки прогуливались в районе пересечения улиц Громова и Есенина в Минске. Внезапно к одной из девушек подбежал на первый взгляд безобидный подросток и попытался вырвать сумочку. При этом второй подросток толкнул девушку, пытаясь сбить ее с ног.

Сразу сумочку вырвать не удалось, так как хозяйка держала ее крепко. Но после нескольких ударов подросткам все-таки удалось задуманное. Одной сумочки показалось мало, и они набросились на вторую девушку. Она была посильнее, сумочка осталась при ней.

Подростков было четверо, после совершенного они скрылись.

Девушки в ужасе бросились бежать. Заметив патрулирующую машину, как потом выяснилось, с сотрудниками московского объединения охраны, они остановили ее и рассказали о произошедшем. Один из грабителей не успел скрыться и его задержали сразу. При нем оказалась та самая сумочка, что было ему явно не на руку. Задержанный, строя из себя взрослого, упорно не раскрывал имена помощников.

Благодаря активной работе следователя отдела В.П.Бачило и других сотрудников, найти всех воришек оказалось нетрудно. Стоило лишь познакомиться с кругом общения этого мальчика — и сразу выяснились личности трех остальных. Все они сейчас находятся в следственном изоляторе по ул.Володарского, 2. Проводятся следственные действия с целью сбора доказательств и по другим эпизодам, совершенным этими же лицами ранее. Всего таких налетов было около десяти.

Все четверо состоят в КДН (комиссии по делам несовершеннолетних) и ИДН (инспекции по делам несовершеннолетних). Один из них уже был осужден. Поначалу им было предъявлено обвинение по статье 207 ч.2 (насилие либо угроза применения насилия с целью непосредственного завладения имуществом). А в дальнейшем — и признак повторности. Им грозит от 6 до 15 лет лишения свободы.

Что двигает ими, по сути, детьми? Неблагоприятные факторы в семье, в школе? Клей, которым они частенько баловались? Может, их разбой — следствие того, что их не замечают должным образом?

Производство следственных действий с несовершеннолетними проводится с участием социального педагога, законного представителя, защитников обвиненных, подозреваемых.

Все преступления были совершены в микрорайоне "Малиновка", где и проживают налетчики. Хотя злоумышленники и задержаны, не надо легкомысленно относиться к своей безопасности. Особенно — девушкам. Надо выбирать время и место для прогулок. Ведь на месте такого несовершеннолетнего преступника может оказаться и совершеннолетний. И тут уже одной сумочкой можно и не обойтись...

Юлианна ГОМАНЮК,
студентка-журналистка.

Бабушка с ружьем

В начале ноября в одной из витебских квартир разыгралась кровавая драма. 21-летняя молодка пришла в гости к соседу, который ей (по возрасту) в отцы годится. За "чаркой и шкваркой" сидели долго. А когда в голове помутнело, начали таскать друг друга... за волосы. Но хозяин, похоже, не смог справиться с гостьей. Тогда он начал расстреливать соседку из охотничьего ружья. Правда, потерпевшая отделалась тяжелым ранением, с которым и была доставлена в больницу.

Как и принято в таких случаях, на место происшествия выехала милиция. Но в квартиру оперативников не пускали. Группа захвата попыталась проникнуть через балкон. Как только балконную дверь приоткрыли, увидели, что посреди комнаты стоит бабушка — хозяйка этой квартиры... с ружьем в руках. Таким образом она хотела защитить своего отпрыска и себя. Не трудно догадаться, чем бы закончилась агрессия старушки, если бы не ловкость одного из милиционеров: мгновенное движение руки и бабушкин "ствол" бабахнул в потолок.

Ружье было заряжено пулей.

Владимир ЖИГУЛОВ.

Планирование времени: обязательный предмет школьной программы

У современных карьеристов нет времени на праздники, выходные, детей, личные отношения. А значит — и на счастье.

То, что время — это совсем не то же самое, что и деньги, становится все более очевидным для тех, кто отслеживает ситуацию на рынке труда. Все больше и больше муссируется вопрос о важности сокращения часов, проводимых на работе, с тем чтобы люди имели возможность проводить больше времени с семьей. Несмотря на то что свободный день в будни для большинства людей — это нечто из таинственного и давно забытого прошлого, субботний день приобрел новое значение.

"Выбирайтесь на отдых, пока еще не сгорели на работе" — это становится главным лозунгом все большего количества турагентств, и работодатели серьезно относятся к этому совету, буквально заставляя своих работников отправляться на несколько недель на отдых, чтобы "не дать жесткому диску совсем перегореть". Люди, работающие по 80 часов в неделю, более не воспринимаются как герои. Наоборот, на них смотрят с жалостью — как на людей, которые не в состоянии спланировать свою рабочую неделю.

Парадоксально, но факт: мы работаем меньшее количество часов, количество праздничных дней увеличилось, а мы становимся все более и более занятыми. Сам факт того, что вы в состоянии прочесть эту статью, может оказаться исключительным, учитывая размер информации, от которой вы зависите и которая часто оказывается в мусорной корзине так и не прочтенной не из-за того, что она неинтересна, а потому, что вы просто не в состоянии найти для нее время.

Чрезмерные раздражители, бесконечные возможности выбора, возрастающий уровень амбиций, меняющаяся организация общества просто вопиют о необходимости иных знаний, навыков, нежели тех, которые мы получили в школе.

Просто невероятно и ужасно старомодно, что в этих условиях наших детей в школе до сих пор не учат, как планировать время, ставить личные цели, как вести себя с теми, кто крадет время, как организовывать собственную работу и как в дальнейшем установить баланс между работой и личной жизнью. Зачем нужна математика, латынь или химия ребенку, если уровень навыков общения и умения использовать и организовывать собственное время не позволяет воспользоваться ими для достижения результатов?

Какой смысл в карьере, если она отнимает столько вашего времени, что начинает наносить вред вашей личной жизни и личным устремлениям? Зачем мы учим наших детей определять по часам время, если мы не учим их, что делать с этой информацией?

Современное поколение сгоревших на работе карьеристов, которые работали так, будто вся жизнь зависит только от этого, вероятно полагает, что данный подход сделает их абсолютно счастливыми. Сейчас у них нет времени на праздники, выходные, детей и личные отношения. Они растят новое поколение жертв, обреченных на то же жалкое поведение, потому что сами просто не видели и не испытывали ничего другого.

Именно поэтому **управление временем** должно быть обязательным предметом школьной программы. Все организации должны без какого-либо сомнения обучать своих сотрудников в таких областях, как эффективная организация, планирование и управление задачами. Может ли организация дать своему сотруднику что-либо более ценное, чем вернуть его в семью, вернуть время для домашнего вечера и прогулки в парке? Или по крайней мере дать им возможность полноценно провести отпуск.

И это не только в интересах сотрудника, это в первую очередь в интересах организации!

Наша школа является пионером и лидером в обучении персонала в таких областях, как управление временем, личная эффективность, управление сервисом, человеческий аспект качества, менеджмент для всех.

Мы помогаем организациям создать эффективную систему управления, основанную на ясных целях, стратегиях, корпоративной культуре и стандартах работы и сформировать сильную команду профессиональных сотрудников, способную преодолевать перемены и добиваться успеха.

Евгений КОСЕНКО,
директор Белорусского отделения Международной школы менеджмента ТМИ-МЕНЕДЖЕР СЕРВИС.

Колонка Анатолия КОЗЛОВИЧА

Проверка на вшивость

Вошь — естественная спутница человека. Вот ползет по приличному воротнику соседа. Первого в данной ситуации услышим президента. Потому что у него мощные рупоры — государственное телевидение и подручные газеты. "Это — оппозиция!" — во гневе судит он, указывая на вошь. "Это — власть!" — в пику вопиет газета "Наша свабода", и все независимые газеты хором ругаются: "Власть! Власть! Власть!".

А "Комсомольская правда" попытается взять у вошки интервью, для чего, не исключено, с ней переспит. "Новые известия" заинтересуются воротником: русский или еврейский?

Серьезно отнесется к факту — ползет вошь — "Литературная газета". Непременно станет докапываться до причин вшивости. Я буду с ней заодно, так как тружусь в "Литературке" двадцать пять лет.

И вот вижу, как по классической "Литературной газете" ползет вошь. Слышу, как ползет и приговаривает:

"Уже неоднократно было доказано, что практически вся белорусская оппозиция находится на денежном содержании у западных стран и их спецслужб, что их литература в значительной степени печатается за рубежом, в том числе в Литве и Польше. Делается все, чтобы создать трудности в этой стране. Фактически против Беларуси ведется информационно-психологическая война.

Запад охотно поддерживает совершенно далекие от каких-то демократических норм режимы. Лукашенко не позволяет себе и десятой доли того, что позволяют себе, скажем, некоторые правители в Средней Азии или в том же Азербайджане. Тем не менее весь гнев обрушился на него. Обрушился именно за его приверженность идее союза с Россией.

России сотрудничество с Беларусью очень выгодно и экономически, и политически. Многие белорусы себя считают едиными с Россией, хотя у них есть представление о своих местных особенностях..."

Я процитировал "ЛИТЕРАТУРНУЮ ГАЗЕТУ" 2001 года.

Той "Литературки", которая в шестидесятых годах была модернизирована Александром Чаковским и на протяжении двадцати лет являлась отдушиной тоталитарной системы, теперь не существует. Переходя от хозяина к хозяину, мучаясь в экономических судорогах, в конце 2000 года "Литературная газета" оказалась в руках людей, признающих единственную национальность — МОСКВИЧ, уважающих суверенитет одной территории — внутри Садового кольца.

Для них мир делится на две части: первая — Москва, вторая — немосковское человечество, флора, фауна, ну и, конечно, белорусы, о каковых упомянул процитированный мною автор сегодняшней "Литгазеты", директор Института славяноведения Российской академии наук Владимир Волков.

Меня по конкурсу приняли на работу в "Литературную газету" собственным корреспондентом по Беларуси в начале 1977 года. Газета находилась на вершине расцвета и популярности. В редакцию шла громадная читательская почта. В моем архиве несчетное количество писем. Я писал о Беларуси, но наибольшее количество откликов получал из Дальнего Востока, Сибири, Украины, Молдавии, Азербайджана. Земляки-белорусы, как обычно, проявляли сдержанность.

В журналистском коллективе "ЛГ" господствовала творческая конкуренция. Редакторат держал планку высоко. На полосу попадали отличные тексты, хорошие и посредственные летели в корзину. В конце года определялись достижения, за них полагались почетная грамота, ценный подарок. Хранится и у меня радиоприемник "Спидола", врученный Чаком.

Подцензурная советская газета ухитрялась и умудрялась принципиально говорить практически обо всем: о правовом беспределе в обществе, о тупости чиновников от министра до колхозного председателя, о нехватке товаров, о проблемах со сдачей стеклотары, о некачественных носках, о медлительности почты, о неповоротливости государственного планирования, о росте преступности, об экологической катастрофе...

"Литературная газета" по сути являлась легальным диссидентом СССР и активно готовила Перестройку.

Завистники из других изданий запустили в обиход версию, будто "ЛГ" получила в ЦК КПСС тайное разрешение критиковать социалистическую действительность, чтобы выпустить из общества пар, придать системе видимость самоусовершенствования. Сначала, дескать, разрешил Сталин, затем — Брежнев. Это, мол, циничный сговор иезуитской власти и продажных писателей.

Не так! Если в ЦК разрешили критику, то почему регулярно вызывали "на ковер" Чаковского? Я видел его после партпроработок. Старый умный еврей делался совсем сутулым, ругался, без передышки дымил трубкой. Собирал журналистов, чтобы вместе подумать, как подступиться к деликатной теме (допустим, строительство сомнительной плотины в Ленинграде), как обойти цензуру, усыпить бдительность идеологических контролеров.

Я благодарю судьбу, определившую меня в команду супер-профессионалов. Наша журналистика была лишена цинизма, наша работа была бескорыстной. Посредством "Литгазеты" я приобрел множество друзей и врагов. К сожалению, жизнь устроена так, что со временем друзья отдаляются, а враги окружают плотнее и плотнее.

Поднимая острые проблемы, смело персонифицируя оные, "Литературная газета" мало судилась. Основательный подход, глубокое копание, искренность — все это способствовало фактической и душевной точности "литгазетовских" публикаций. Автор должен был документально доказать редакционному юристу обоснованность своего опуса. Это задевало амбиции, зато оберегало от проколов.

Во второй половине восьмидесятых вместе с Перестройкой в газеты хлынул поток непроверенных фактов, поверхностной сенсационности, чернухи, желтизны. На крикливом фоне "Литературная газета" отошла в тень. Журналистов-исследователей оттеснили журналисты-стервятники, алчный взгляд которых выхватывает из реальности только падаль. Рынок СМИ захватили "комсомолки" и "коммерсантки", одержимые желанием заглянуть в чужую спальню, в замочную скважину, в задницу себе и другим.

Качественная журналистика порождается не свободой, а ответственностью и талантом. Демократия и пресса — не обязательно любящие сестры, они чаще самовлюбленные фурии.

"Литературная газета" так и не перестроилась. Именитые авторы — кто ушел на пенсию, кто в депутаты, кто умер, кто уехал за границу. Очередной редактор русский писатель Юрий Поляков ведет "Литературку" прежним курсом, нацеливая на добротное изучение и адекватное отображение общественных процессов, происходящих в России и, в частности, в ее сердце и в мозге — в Москве.

За четверть века я убедился, что моя газета не врет, не прикидывается, не лукавит, не фальшивит. Если "Литературке" нравится Лукашенко, значит, он нравится России и Москве. Если ее автор, директор Института славяноведения Волков соединил белорусов и русских в единый народ, то и для "Литературки" суверенитет Республики Беларусь — пустой звук.

"Литературная газета" как серьезное издание выражает собой натуральную вшивость великого соседа Беларуси — РУССКИЙ ШОВИНИЗМ.

В конце октября я посетил редакцию и подал заявление об увольнении по собственному желанию. Новое начальство с готовностью поддержало меня, ибо с января 2001 года игнорировало мою белорусскую информацию, направленную не в москальскую струю. Вшивость и плюрализм — несовместимы, как грязь и чистота.

Прощай, "Литературка"!

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

Германия состоятельная и очаровательная

(*Окончание. Начало в №№204, 206, 207, 208.*)

Больше нет отдельно взятых капиталистической Германии — ФРГ, социалистической — ГДР, западного и восточного Берлина. Есть единая Германия и один Берлин. Вот уже более десяти лет немцы живут в едином государстве — Федеративной Республике Германия. А от берлинской стены остался лишь небольшой фрагмент длиной чуть более километра. Это уже музейный экпонат.

Германия — страна, давшая миру великого Людвига ван Бетховена, чудесное баварское пиво и торговую марку “Мерседес”. Германия — это теория относительности Эйнштейна, это “Скорпионз”, это “Капитал” Маркса...

Без границ

Субъекту, твердо решившему покинуть на время Минск и отправиться в западном направлении, придется потерпеть ожидание только на двух границах — белорусско-польской и польско-германской.

Германия — член Европейского Союза и шенгенских соглашений. А это значит, что никаких таможенных пунктов и даже символических шлагбаумов между Германией, Францией, Бельгией, Голландией, Испанией, Люксебмургом и т. д. не существует. Невнимательный автопутешественник может непроизвольно покинуть пределы Германии и оказаться в Голландии, а затем через Францию и Люксембург вновь вернуться назад на родину немцев.

Рекомендую в таких случаях для определения своей диспозиции следить за номерами автомашин, которые будут доминировать на трассе, а также за языком, на котором будут написаны дорожные указатели: в Германии они будут, естественно, на немецком, во Франции, южной части Бельгии и в Люксембурге — на французском, в Голландии и северной части Бельгии — на голландском. И еще: в Германии дороги не освещаются ночью, Бельгия же, к примеру, опутала сетью осветительных столбов все (!) свои трассы.

Белорусский батюшка в Потсдаме

На окраине Потсдама, неподалеку от Замка Цицилиенхоф, где в 1945 году проходил послевоенный раздел мира на исторической потсдамской конференции, расположилась русская православная церковь. Потсдамская церковь — первый православный храм в Германии, она была построена в 1826 году по распоряжению русского царя и прусского короля. После второй мировой войны новые немецкие большевики забросили храм, его окрестности заросли высоким бурьяном.

После объединения Германии и прихода новой власти церковь была реставрирована, стала принимать прихожан. Основная их часть — потомки русских эмигрантов, поселившихся в так называемой “русской колонии Александровка” на окраине Потсдама.

Александровка удивляет высокими русскими хатами с резными ставнями. Однако, как утверждают местные жители, практически никто в Александровке уже не говорит по-русски: ассимиляция сделала свое дело.

Настоятелем в церкви служит отец Анатолий Коляда из Минска. Застать его, к сожалению, не удалось: матушка сказала, что отец уехал “по делам в Берлин”, провела нас с экскурсией по храму.

Многое в церкви говорит о Беларуси: на одной из стен развешаны фотографии из белорусской столицы. Кроме того, в приходе организован сбор средств для Дома милосердия в Минске.

Дом, семья и дойчмарка — три кита немецких ценностей

Дом — так в Кельне называют самый известный не только в Германии, но и во всей Европе собор. Дом — это еще и самое дорогое понятие для каждого немца. Вы можете приехать на самый удаленный хутор, в самую маленькую немецкую деревню, но вы нигде не увидите обветшалой хатки, грязных бревен или неухоженной, растоптанной клумбы. Везде — аккуратненькие заборчики, подстриженные газончики, свежевыкрашенные стены, отлакированные крыши. Если немец не очень богат, его дом — небольшая, но с любовью отреставрированная под старину “мазанка”. Если состоятелен, то наверняка его “каравеллу” из стекла и бетона можно будет увидеть за десять километров.

Немцы, как правило, предпочитают работать в крупных городах, где высокие зарплаты, а жить где-нибудь в провинции в собственных домах. Для молодежи создается много возможностей получить жилье в кредит, да и родители очень часто помогают: уже к двадцати годам молодой гражданин Германии, как правило, имеет личный автомобиль и свою квартиру — на худой конец арендованную.

Третий кит национальной гордости немцев — их денежная единица — дойчмарка. Если вы собрались приобрести в Германии автомобиль или холодильник, не старайтесь удивить продавца наличием у вас американских долларов или монгольских тугриков: факт наличия у вас иностранной валюты на немца не произведет абсолютно никакого впечатления. Он, вероятнее всего, недовольно фыркнет в ответ и подскажет, где находится ближайший обменный пункт. И сделает он это не потому, что боится какой-нибудь налоговой проверки, а просто потому, что любит свою родную немецкую дойчмарку.

А раз любит, значит, уважает...

Что творится в душе немца, у которого отбирают его святыню с 1 января 2002 года, а взамен вручают евро — представить несложно. Наверное, это что-то среднее между морским штормом и испанской корридой.

Послесловие

Если бы меня спросили, что самое поразительное и очаровывающее в Германии, то я бы сказал, что это, скорее всего, даже не высокое экономическое благосостояние ее граждан и не “особый немецкий порядок”, а удивительная, завораживающая красота этой страны.

Восхитительные природные ландшафты, чистые, аккуратные маленькие города и деревни, элегантные и разноцветные мегаполисы, идеальные дороги, приветливые немцы, каждый из которых обязательно улыбнется в ответ на вашу улыбку...

Александр СИЛИЧ.
Фото автора.

В будущее — с любовью.

P.S. *Автор благодарит информационный центр IBB и лично Виктора Федоровича Балакирева за возможность участвовать в одной из образовательных программ центра, пройти стажировку в крупнейшей газете земли Северный Рейн-Вестфалия “Кельнер Штадт Анцайгер”, а также посетить и прочувствовать Германию.*

Германские березки.

Боннская базилика.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Энцыклапедыя “Народнай волі”, выпуск №29

Якуб Наркевіч-Ёдка

“Электрычны” чалавек з Над-Нёмана

Не сумняваюся, што пераважная большасць на пытанне, калі было адкрыта радыё, упэўнена адкажуць: 7 мая 1895 года. А некаторыя пры гэтым згадаюць і прозвішча першаадкрывальніка — Аляксандр Папоў.

З імі нельга не пагадзіцца. Пры ўмове, праўда, калі прытрымлівацца афіцыйнай версіі. На самай жа справе права першаадкрыцця тут належыць нашаму земляку Якубу Наркевічу-Ёдку, які значна апярэдзіў А.Папова, рэгіструючы навальнічныя разрады пры дапамозе... “радыёпрыёмніка”. Канечне, прыбор, асноўнай часткай якога з’яўлялася звычайная тэлефонная трубка, назваць так можна ўмоўна. Тым не менш разрады фіксаваліся на адлегласці ў межах 100 кіламетраў ад маёнтка Над-Нёман, дзе і праводзіліся доследы.

У назве Над-Нёман, хоць яна крыху і нечаканая, нічога дзіўнага. Проста яшчэ адно пацвярджэнне, наколькі народ умее даваць населеным пунктам арыгінальныя назвы. Палац Я.Наркевіча-Ёдкі знаходзіўся на правым, узвышаным беразе ракі Нёман, таму і называўся маёнтак Над-Нёман. Сёння гэта на мяжы Уздзенскага і Капыльскага раёнаў.

Спачатку Над-Нёманам валодаў Атон Наркевіч, які паходзіў ад старажытнага шляхецкага роду, пачатак якому паклаў лідскі баярын Марцін Ёдка. Атону Ануфрыевічу належалі многія землі ў былых Ігуменскім і Слуцкім паветах. Яго ўладанні яшчэ больш павялічыліся, калі ажаніўся на Анэлі Эстка, бацькі якой аддалі дачцэ ў пасаг маёнтак Турын (цяпер вёска ў Пухавіцкім раёне). У Турыне ў маладой сям’і 9 студзеня 1848 года і з’явіўся на свет першынец, якому радасныя бацькі далі імя Якуб.

Пачатковую адукацыю Якуб Наркевіч-Ёдка, хутчэй за ўсё, атрымаў дома. Вучылі яго запрошаныя на дом настаўнікі, а таксама маці Анэля Якаўлеўна, якая была чалавекам усебакова развітым і адукаваным. Аднак у сваіх захапленнях аддавала перавагу музыцы. Гэта не магло не аказаць уплыву і на развіццё сына. Іграць на фартэпіяна Якуб пачаў яшчэ ў маленстве. Калі яго аддалі ў Мінскую губернскую гімназію (скончыў яе ў 1865 годзе), заняткі гэтыя прадоўжыў. Праявіў свае здольнасці і як кампазітар, знаўца музыкі. Па некаторых звестках, нават пазней вучыўся ў Парыжскай кансерваторыі. Дакладна можна сказаць, што пасля заканчэння гімназіі шмат падарожнічаў, даючы прыватныя канцэрты.

Калі ў 1868 годзе вярнуўся ў Расію, вёў курс тэорыі музыкі ў жаночай Марыінска-Ярмолаўскай школе. Праўда, рабіў гэта па сумяшчальніцтве, бо асноўная пасада была — службовец I разраду Маскоўскага дваранскага сходу. Жыццёвы выбар быў зроблены. Заставалася аддаць перавагу нейкаму аднаму пэўнаму занятку.

Я.Наркевіч-Ёдка як быццам спыніўся на музыцы. Прынамсі, калі чарговы раз паехаў за мяжу, не забываў павышаць сваё майстэрства менавіта ў гэтым накірунку. Ды і калі пачаліся падзеі Парыжскай камуны, таксама жыў за кошт урокаў музыкі. Хоць ёсць звесткі, што ў тым жа Парыжы вучыўся на медыцынскім факультэце ў Сарбоне, перад гэтым наведваў лекцыі ў Інстытуце медыцыны ў Фларэнцыі. Даследчыкі не адмаўляюць і заняткаў Я.Наркевіча-Ёдкі ў навучальных установах Вены.

У 1872 годзе вырашыў зноў вярнуцца на радзіму. Вырашыў канчаткова для сябе — яго месца на Беларусі. Тады ж і з’явілася жаданне прысвяціць сябе навуцы. У маёнтку Атонава (сёння вёска Сінячова ў Капыльскім раёне) пабудаваў метэаралагічную станцыю, якую пазней перанёс у Над-Нёман, дзе і сам стала пасяліўся. Быў ужо чалавекам жанатым, упадабаў Алену Пясляк з суседняга маёнтка Мохарты. З’явіліся дзеці.

У Над-Нёмане набылі размах навуковыя эксперыменты. Умовы тут былі надзіва спрыяльныя. На беразе знаходзіўся вялікі прыгожы палац. Узведзены яшчэ ў XVII стагоддзі ў стылі ранняга барока, ён пасля перабудоўваўся. Даводзілася ўсё да ладу і тады, калі галоўным гаспадаром у ім стаў Якуб Атонавіч.

Цэнтральная частка дома была двухпавярховай. Над будынкам узвышалася 27-метровая вежа, на якой Я.Наркевіч-Ёдка размясціў антэну. Падвал жа дома нагадваў навуковую лабараторыю даследчага інстытута. Тыя з вучоных, каму давялося пабываць у Над-Нёмане, не хавалі захаплення ні ад палаца, ні ад лабараторыі. А што ўжо казаць пра эксперыменты, доследы?! Усё гэта рабілася ў рэчышчы найноўшых накірункаў навукі. Усё было падпарадкавана пошуку і яшчэ раз пошуку.

Свае шматлікія доследы Я.Наркевіч-Ёдка праводзіў пры дапамозе так званай шпулі Румкарфа. Прыбор гэты названы па прозвішчы нямецкага вучонага, які сканструяваў яго ў 1852 годзе. Пры дапамозе шпулі Румкарфа лёгка пастаянны ці пераменны ток ператварыць з нізкага напружання ў пераменны ток высокага напружання. Для сілкавання прыбора Якуб Атонавіч выкарыстоўваў гальванічныя элементы.

Вядома, прымаў захады, каб вопыты праходзілі бяспечна. Хоць, як сведчылі тыя, каму давялося пабываць у яго лабараторыі, далёка не кожны, запрошаны Я.Наркевічам-Ёдкам на эксперыменты, згаджаўся прымаць у іх удзел. Асабліва палохала недасведчаных тое, што звычайна ў час вопытаў чуўся моцны трэск электрычных разрадаў, з’яўляліся яркія ўспышкі. Малюнак зусім не для слабанервовых. Доследы да ўсяго праводзіліся ноччу ці позна вечарам. Трэск, воблiскі, што нагадваюць маланку...

Паступова Я.Наркевіч-Ёдка прыйшоў да высновы, якую занатаваў у блакноце: “Увесь свет акружаны і напоўнены электрычнасцю. Кожны чалавек — гэта па сутнасці электрычная машына, якая, з аднаго боку, выпрацоўвае электрычнасць (адзін яе від — жывёльная электрычнасць) і аддае яе ў навакольнае асяроддзе, а з другога боку, паглынае электрычнасць (другі яе від — атмасферная электрычнасць) з навакольнага асяроддзя. Такім чынам, у арганізме чалавека адбываецца пастаянны абмен паміж двума відамі электрычнасці і прытым у кожным стане паасобку напружанне электрычнасці ў арганізме рознае”.

Я.Наркевіч-Ёдка не задаволіўся тым, каб даказаць, што чалавек здатны выпрацоўваць электрычнасць. У сваіх эксперыментах ён пайшоў далей, адштурхоўваючыся ад першапачатковых, зыходных вынікаў.

Пачаў рабіць электраграфічныя здымкі, выкарыстоўваючы дзеля гэтага фотапласціны. І не толькі адбіткі раслін атрымліваў, вывучаючы будову іх сцябла, лісця. Эксперыментаваў і над рознымі ўчасткамі чалавечага цела.

Тут якраз і напаткала яго сапраўднае адкрыццё. Аказалася, што малюнак, які адбіваўся пры гэтым, рэльефам сваім залежаў ад таго, здаровы чалавек ці хворы. На адлюстраванне ўплываў і душэўны стан пацыентаў. Значыць — Я.Наркевіч-Ёдка не хаваў радасці — электраграфічныя метады, апрабаваныя ім, у далейшым можна з поспехам выкарыстоўваць для дыягностыкі хвароб. Каб загадзя даведацца, што чакае чалавека наперадзе, дзе яго падсцерагае небяспека.

З вынікам даследаванняў неўзабаве пазнаёміў камісію спецыялістаў Пецярбургскага інстытута эксперыментальнай медыцыны, членам-супрацоўнікам якога з’яўляўся. Пра іх расказаў і на навуковай канферэнцыі па электраграфіі і электрафізіялогіі, праведзенай Пецярбургскім універсітэтам. Пра адкрыццё электраграфічнага метаду дыягностыкі хвароб дружна загаварыла прэса, аднёсшы яго да “нараджэння новай навукі”.

Адбылося гэта ў 1892 годзе. А двума гадамі назад Я.Наркевіч-Ёдка і адкрыў па сутнасці радыё, ды не паклапаціўся, каб належным чынам звярнуць на гэта ўвагу. А вось у 1889 годзе, выступаючы на чарговым пасяджэнні Метэаралагічнай камісіі Рускага геаграфічнага таварыства (працаваў у асноўным вясной і летам, а зімой наведваўся ў Пецярбург, Маскву, выязджаў за мяжу, знаёмячы навуковую грамадскасць са сваімі адкрыццямі, наладжваючы адпаведныя сувязі), ён паказаў уласны прыбор “лізіметр”, з дапамогай якога можна было вызначыць вільготнасць глебы на глыбіні да трох метраў. Пры тым, як высветлілася, вынікі атрымаліся вельмі дакладныя. Інакш і быць не магло. Перш чым везці “лізіметр” у сталіцу, Якуб Атонавіч апрабаваў яго на ўласных палетках.

У 1892 годзе Я.Наркевіч-Ёдка адкрыў у Над-Нёмане ўласны санаторый, каб лячыць у ім нервовых і, як гаварыў сам, слабагрудных хворых. На магчымасць заняцца ўрачэбнай практыкай яго падштурхнулі новыя паспяховыя эксперыменты. Вынікі, атрыманыя неўзабаве, пераўзышлі ўсе чаканні.

Фотаграфічная пласцінка ставілася эмульсійным бокам да скуры хворага пад трэцім пазванком. Да яе набліжалася спецыяльная кандэнсатарная трубка, што ўяўляла сабой звычайную шкляную прабірку з падкісленай вадой, у якой размяшчаўся металічны электрод. Чым больш занядужаў чалавек, тым слабейшым назіраўся адбітак на пласцінцы. Падчас жа вылечвання хворага, пры чарговых здымках пласцінка засвечвалася, павялічваўся паток іскраў і адначасова ўзрастала іх інтэнсіўнасць.

Значыць... Спачатку Якуб Атонавіч і паверыць не мог, што гэтае смелае яго меркаванне пацвердзіцца. Аднак, сказаўшы “а”, мусіў гаварыць і “б”. Нічога не зробіш — навука патрабуе ахвяр. Ён чакаў... Страшным было гэтае чаканне, але без гэтага Я.Наркевіч-Ёдка абысціся не мог. Правільнасць яго высноў мог пацвердзіць толькі... мёртвы чалавек.

Праз які тыдзень знайшоўся бедалага, ўратаваць якога, нягледзячы на ўсе намаганні, не ўдалося. Якуб Атонавіч тым не менш паднёс пласцінку з кандэнсатарнай трубкай да яго цела і... Не можа быць?! Прысутнічалі разрады. Вельмі слабыя, праўда, але заўважаліся. Не спяшаўся спыняць эксперымент, бо здагадваўся, што чакае наперадзе. Так і атрымалася. З кожнай новай праверкай разрады слабелі, аднак яны затухалі паступова. Не адна гадзіна спатрэбілася, каб ужо на чарговай пласцінцы зусім не засталося адбітка.

Пры дапамозе такой пласцінкі і трубкі — Якуб Атонавіч ужо ніколькі не сумняваўся — лёгка можна адрозніць клінічную смерць ад фізічнай. А пры клінічнай, магчыма, каго-небудзь і ўдасца яшчэ выратаваць.

Ішоў, паўтараю, 1892 год, а ў маёнтку праводзіліся доследы, якія па навуковай значнасці набліжаліся да тых, што праводзіліся ў прэстыжных навуковых цэнтрах не толькі царскай Расіі, а і ўсяго свету. Адарваны ад сталіцы, Я.Наркевіч-Ёдка ніколі не адчуваў сябе перыферыйным даследчыкам, бо глядзеў на акаляючы свет вачыма чалавека, упэўненага ў значнасці ўласнай справы, бо валодаў не проста талентам, а талентам празорцы, а толькі такія людзі, як паказвае гістарычны вопыт, і здатны на значныя адкрыцці. І зусім не важна ўжо, дзе іх пастаяннае прыстанішча — вялікі горад ці такі вось родавы маёнтак, у якім жыў Якуб Атонавіч...

У 1893 годзе наведаў вядучыя навуковыя цэнтры Заходняй Еўропы. З лекцыямі выступаў у Берліне, Вене, Парыжы, Празе, Фларэнцыі. А расказаць яму вучоным свяцілам было пра што. І тыя ўважліва слухалі яго паведамленні, здзіўляючыся, наколькі смела эксперыментуе, як настойліва ідзе да свайго чарговага адкрыцця.

Вынайшаў Я.Наркевіч-Ёдка і громаадвод. Менавіта громаадвод, а не маланкаадвод. І зусім простай канструкцыі. На драўлянай вежы вышынёй каля 12 метраў замацоўваўся медны стрыжань, які злучаўся дротам (ці нават саламянай вяроўкай!) з цынкавай пласцінай, закапанай у зямлі. Громаадводы размяшчаліся на палетках у шахматным парадку — так, каб адзін прыпадаў прыкладна на два гектары плошчы. Палі Я.Наркевіча-Ёдкі ніколі не пабіваліся градам, вырашчаны ўраджай цалкам захоўваўся. А прачытаў, што ў свеце вядуцца доследы па вывучэнні ўплыву току на жыццё раслін, падключыўся да гэтых эксперыментаў. Расліны, апрацаваныя электрычным токам, лепш узыходзілі, хутчэй раслі, давалі большы ўраджай.

З лёгкай рукі парыжскіх газетчыкаў Я.Наркевіча-Ёдку назвалі “электрычным” чалавекам. Але ён не абмяжоўваўся электрычнасцю. Для лячэння хворых выкарыстоўваў спецыяльную гімнастыку, знайшоў мінеральную ваду, стварыў і кумысавую лячэбніцу, якой карысталіся 50 чалавек. За лета раздаваў да двух тысяч бутэлек кумысу бясплатна.

У Расіі нашага земляка ведалі і шанавалі. На той час па папулярнасці яго параўноўвалі з Л.Пастэрам у Францыі. А за мяжой — не меншая пашана: член-карэспандэнт Парыжскага медыцынскага, фізічнага, матэматычнага таварыстваў, член Італьянскага медыкапсіхалагічнага таварыства, доктар Венскага медыцынскага таварыства... У 1896 годзе ў Парыжы была выдадзена кніга пра яго жыццё і дзейнасць.

Здароўем жа пахваліцца не мог. Але, хоць урачы і папярэджвалі, каб працаваў менш, не зважаў на іх турботы. Не паслухаўся і зімой 1905 года паехаў у Італію. У Вене стала дрэнна. Мясцовыя ўрачы сказалі, што патрэбен спакой. Выклікалі жонку. На яе руках і памёр 19 лютага 1905 года. Вечны спакой знайшоў на родавым могільніку ў Над-Нёмане.

Колішні палац сёння разбураны. Але хацелася б верыць, што дажывём да таго часу, калі ён будзе рэстаўраваны. Якуб Наркевіч-Ёдка заслугоўвае таго, каб пра яго не толькі памяталі, а і ашчадна ставіліся да ўсяго, што нагадвае пра гэтага выдатнага чалавека.

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Я.Наркевіча-Ёдку можна прачытаць:

Наркевич-Иодко Я.О. (1847—1905). Библиографический указатель. Мн., 1988.

Грыбкоўскі В., Гапоненка В., Кісялёў У. Прафесар электраграфіі і магнетызму. Мн., 1988.

ДАЙДЖЕСТ

Кавалерийские отряды Северного альянса атакуют танки талибов

Вперед, на танки!

Генерал морской пехоты США Питер Пэйс, заместитель главы объединенного Комитета начальников штабов сообщил, что пилоты бомбардировщиков ВВС США во время боевых вылетов наблюдали под Мазари-Шарифом, как конные отряды Северного альянса атаковали танки и тяжеловооруженную пехоту талибов. Пэйс назвал солдат Северного альянса “опасными противниками” талибов. Представители Министерства обороны США считают, что в Афганистане, с его гористыми территориями и практически полным отсутствием дорог, использование лошадей может давать некоторые преимущества.

Один из экспертов описал силы Северного альянса как “самую легкую пехоту, которая способна вести боевые действия с небольшим запасом продовольствия и боеприпасов, используя лошадей для повышения мобильности своих отрядов; что выгодно отличает ее от подразделений, использующих технику, которой необходимо постоянное снабжение горючим и запасными частями”.

Астрономы снизили вероятность столкновения Земли с астероидом

Английские астрономы сообщили результаты последних исследований в области оценки вероятности попадания в Землю большого астероида. На протяжении всего предстоящего века данная величина оценена учеными в 1/5000. Ранее же она оценивалась в 1/1500. Данные сведения были распространены командой ученых Принстонского университета, возглавляемой Желшкой Ивежичем. Они опубликованы в ноябрьском выпуске журнала Astronomical Journal.

Считается, что для уничтожения четверти населения Земли достаточно столкновения нашей планеты с астероидом диаметром в 1 км. Ученые также считают, что подобные катаклизмы происходят с определенной периодичностью — раз в 100 миллионов лет. Всего в число крупных астероидов в нашей солнечной системе оценено в 700 тысяч.

Токио и Пекин не смогли разрешить торговый диспут

Власти Китая и Японии после проведения двухдневных торговых переговоров не смогли прийти к консенсусу в давнем торговом споре. Речь идет о том, что в апреле текущего года Токио наложило санкции на некоторые импортируемые из Китая продовольственные товары и тростник, используемый при производстве татами. В ответ в июле Пекин ввел 100-процентные тарифы на японские автомобили, мобильные телефоны и кондиционеры воздуха. Дипломатические источники сообщили между тем, что разговоры будут продолжены.

Из-за утечки радиации остановлен реактор в Хамаоке

Из-за утечки пара был остановлен ядерный реактор в Хамаоке (японская префектура Сидзуока). 540000-киловаттный реактор был остановлен еше в среду. Известно, что АЭС в Хамаоке принадлежит компании Chubu Electric Power. В компании сообщили, что в попавшем в воздух паре содержалось небольшое количество радиации, однако радиация не попала за пределы станции. В результате инцидента ранений и травм никто не получил. Когда возобновится работа реактора, неизвестно.

Буш намерен сократить американский запас ядерных вооружений

Буш сказал, что принял решение, определяющее количество ядерных боеголовок, необходимых для защиты Соединенных Штатов, однако не назвал точной цифры. Специалисты Министерства обороны США считают, что для обеспечения своей безопасности США необходимо от 1800 до 2250 единиц ядерного оружия, в то время как сейчас его запасы составляют примерно 7000 единиц.

Блэр: после авиаударов в Афганистане будет использована новая тактика

Премьер-министр Великобритании Тони Блэр в ходе проведения совместной пресс-конференции с Джорджем Бушем в Вашингтоне заявил, что одних авиаударов по территории Афганистана для победы над “Талибаном” недостаточно, и что в будущем будут использованы другие методы. Также Блэр отметил, что не стоит говорить об ослаблении единства в международной антитеррористической коалиции. По словам британского премьера, “коалиция сегодня даже еще крепче”.

“Рейтер”.

Путин испытывает чувство вины за теракты в США

Президент России Владимир Путин.

“Когда я видел, как рушатся башни-близнецы Всемирного торгового центра, первое, что я испытал — было чувство гнева, а затем — чувство вины”, — заявил президент России Владимир Путин в интервью американскому телеканалу ABC. “Это может казаться странным, но я действительно испытывал чувство вины за то, что спецслужбы России и США не смогли предотвратить эти теракты. Это произошло в свою очередь из-за того, что они не работали в более тесном сотрудничестве. Хотя я не знаю, была ли возможность предупредить удары террористов”, — подчеркнул он. Между тем Путин не сказал, располагали ли российские спецслужбы какой-либо информацией о терактах 11 сентября.

Эмоциональные бараны

Согласно последним научным исследованиям, бараны могут оказаться не столь глупы, как их принято представлять. Подобные данные опубликованы в выпуске журнала Nature. Известно, что исследование проводилось ученым кембриджского института имени Бабрахама. В “опытах” приняли участие 20 животных. Каждому из них были представлены изображения десятков голов баранов. Подобные действия повторялись в течение шести недель. И по их результатам можно сделать вывод, что животные выработали определенные критерии дискриминации, основанные на распознавании некоторых черт головы баранов.

Вслед за этим была измерена активность части головного мозга животного, ответственной за визуальное распознавание. После этого ученые заключили, что баран может различать и запоминать до 50 других животных своего вида. Память же барана сохраняется в течение 800 дней. Также предполагается, что бараны способны запоминать человеческие лица.

“Франс-Пресс”.

Народная Воля
9 ЛІСТАПАДА 2001 г.

ВЯРТАЕМСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Прыкметы

Слухай не адно сябе

(Заканчэнне. Пачатак у № 208.)

Валер САНЬКО, пісьменнік, доктар народнай медыцыны

— Не адно фанаты, палітычныя дзеячы таксама. Узгадаем ленінцаў, славутага Юрася Хадыку, — прыцiскае мяне бабруйскі майстар. — Нашаму гарадскому і заводскаму начальству начхаць на чыёсьці галаданне. Калечышся — валяй. Хутчэй загнешся. Меней праблем нам будзе.

Галоўная прыкмета ва ўсім свеце прыкмеціць ясна. Без падзелу на расы і рэлігіі. Калі чалавек свядома галадае з-за некага канкрэтнага — дырэктара ці міністра неістотна, боль галодніка перальецца ў дырэктара, міністра. Не на завод, міністэрства, а на яго самога, ягоную сям'ю, крэўных. Форма пераплаву розная — вынік адзін. Такім чынам, калецтвы і боль будуць з абодвух канцоў. Менавіта пагэтаму ва ўсіх дзяржавах не даводзяць справу да галадухі. Чыёй бы ні было.

— Нашым усё адно...

Хваціць вам перабіваць мяне. Многія нашы кіраўнічкі не адказныя, а безадказныя. У іх няма шасці пакаленняў этычнай падкоўкі. Таму і робяць праз вуха вельмі многае. НЕ ў адным Бабруйску. Укусіць балячка самога, дачку, унука — тады кіраўнічок паляціць маліцца. Позна будзе выбожвацца: сапсаванаму страўніку і ныркам галодніка не скажаш, табе з-за мяне не балела, я маленькі чалавек, я ні пры чым.

— Начальства, можа, і паразумнее. А што як нахабы пачнуць галадоўкамі ўздзірацца ў сваіх дамаганнях? Кажа ж сын маці: хай мае вушы мерзнуць, абы табе балела.

Калі чалавек пачне вывароўваць на некага свае фізічныя балячкі не ў фаталістычна безвыходных сітуацыях, а дзеля даказвання, увагі і адвагі — ён зверне ўсё на сябе. Знешняе і ўнутранае, бачнае і не. Усё. На сябе.

— Цёмны адказ.

Па яснейшы схадзіце да галоўнага ўрача мясцовай паліклінікі. Слухайце не адно сябе. Яснае неабходна сходу дапетрываць. Прыкмета не толькі перасцярога і лячэнне, гэта абдвоенавострае лязо. У рукі бяры найасцярожна.

— У Курапатах дарогу мосцяць па касцях і крыві. Прыкметы павінны ўроўні бараніць жывых і нежывых, а яны маўчаць, — на чыстюткай беларускай мове звоніць мінскі гісторык Міхась.

Не маўчаць. Прыкметы тысячагоддзямі бароняць вышэйшы дух сярод жывых істот — чалавечы дух. У якой бы форме ён ні быў, цялесны ці ўжо нецялесны.

У Мінску хваты правялі ўжо адну магістральку па магілах. Вольная, шырокая, хуткая. А на тым месцы аварыяў болей, чым на вузенечкай, вілястай, аднасцежнай. Тое ж будзе і ў Курапатным перастыку. Не зразумеюць маўчуны і вырашальнікі, на што дазваляюць выканаўцу ўзнімаць рыдлёўку, — наплачуцца. Хто кветкі ўкраў, дошку з кладоў, тую дошку, памножаную ўстакроць, пакладзе на труну блізкіх, хутка пакладзе. Хто ўпрыгожыў, дагледзеў магілу — сабе і крэўным пашчаслівіў. Радаўнічаюць нацыі і плямёны свету не толькі для мёртвых — і для сябе, сваіх, жывых.

— У Курапатах, кажуць, няма талковага аб'езду.

Няма — зробяць. Расплачвацца ніхто не хоча — праектны люд, эканомныя кіраўнічкі, тупыя і завостраныя майстры і трактарысты. Накіроўваў ці рычажнічаў на тэхніцы, усё роўна. Адна з прычын развалу СССР — некакаранне за нязробленае дабро. Зробленую дурноту часта каралі, а што не зрабіў дабро, тармазнуў прагрэс, цэкоўскія грамацеі не бачылі.

Галоўнае не ў тым, што зэканомяць цяпер праектанты, кіраўнікі і будаўнікі ў Курапатах капейку, не аб'едуць змешаныя з зямлёю кроў і косці, пот і крыкі, расплаціцца ўласным мінусавым, — галоўнае: з-за нашай беларускай няграматнасці і абыякаўства, цемры і бездухоўнасці на гэтым месцы пасля будуць грохацца легкавікі і грузавікі сапраўды невінаватых Ваняў і Анатоляў. Жанкі і малыя трапляцьмуць у бальніцы, будуць пакутаваць дома ад стрэсаў і стратаў. Га-да-мі.

— Кажуць, сценкі там паставяць. Будзе, маўляў, як у Германіі на аўтабанах.

Аварыі, як правіла, уроўні закранаюць дарогу, з'езды, уздарожжы, слупы. Сценкі не памогуць. А калі наставяць, у своеасаблівай штальнянцы сярод загазаванасці і малааглядасці аварыйнасць болей вырасце. Замагільнае месца збудуе беларуская прыгожая сталіца. Раз улады дазволілі хаос, патрывожылі косці мёртвых, дазволілі па іх грукатаць транспарту — будуць выдаткоўвацца на лекі людзям, рамонты тэхнікі. Так будзе доўга на закрапленым месцы. Раней ці пазней Курапацкія расстрэльныя мясціны ўсё роўна аб'едуць, раней ці пазней. Фізічны боль новых пацярпелых, праклёнці, матэрыяльныя страты, слёзы дзяцей, параненых і асірочаных дзяцей вываляцца на галовы цяперашніх гарадскіх і міністэрскіх умекаў.

Забылі, як было нядаўна з метро? Мноства камісій даказвала: пад старажытным храмам лінію праводзіць можна. Стратаў ніякіх. А на справе што: пад храмам, да станцыі Няміга збаўляюць ход саставы, аднак усё роўна храму дастаецца. Нядоўга ўжо чакаць расходаў на пераўмацаванні.

— Вы нешта зацямнілі пра доўгія казыркі шапачак у дзяцей, радыёнавушнікі. Як маглі стогадовыя прыкметы сюды ўлезці, калі такія шапкі і навушнікі ўвогуле з'явіліся нядаўна? — справядліваць хатняя гаспадыня з Магілёва, былая настаўніца.

Прыкметы тут сапраўды ні пры чым. Бацькі, выхавацелі, педагогі часам жывуць у слепаце. Шкодзяць дзецям і не разумеюць робленага. Прырода дала чалавеку натуральныя засцярожнікі-навочнікі — вейкі, бровы. Замежнікі вязуць нам зручныя доўгаказырковыя кепі, нашы няведкі купляюць шкоду. Эканомныя не выкідваюць, даюць дзецям насіць. Стала нават фасоніста хадзіць у сонцаабярэжнай кепачцы ўбудзень, непагадзь. Гараджанін сам устройвае сабе цемру на ілбе такімі шапачкамі. Страчваецца да васьмі працэнтаў зроку за год.

Тое ж з прыёмнікамі ў вушах. Навушнікі разбіваюць слых і мазгі моладзі. З-за гукавай блакады мозгу хлопчыкі і дзяўчаткі становяцца істэрыкамі, грубіянамі, аслабляюць сілу мазгоў.

— Мы выжлу нарэшце збылі. Перарваў, нагрыз і заваняў мноства рэчаў. Перасварыў з суседзямі. Экзема ў дачкі не праходзіць, — зямлячка са Случчыны рвецца па тэлефоне атрымаць канкрэтную безадмоўную рэцэптуру.

Бяскрыўднага мілага сабачку цемра трымала восем гадоў, а вылячыцца хоча за восем хвілін. Сакрэтаў не прызнае, яна пазваніла — давай выкладвай, лячы. Яна раней памылялася, зараз не будзе з сабаччом ведацца, а ты хутчэй танцуй над зароблёнымі ёю хворасцямі.

У Слуцку дом культуры паставілі на старажытным замчышчы. У раёне развальваецца мноства помнікаў. У тым ліку ў маёй Вялікай Сліве. Слуцкаму начальству за апошнія чатыры гады я напісаў тры пісьмы пра вялікаслiўскі помнік. На ім прозвішчы 189 чалавек з нашай вёскі, што загінулі на апошняй вайне. У тым ліку майго бацькі. На 90-годдзі нашай школы намеснік старшыні райвыканкама Даўгучыц у адказ на маю прылюдную просьбу прынародна паабяцаў адрамантаваць помнік. Гады прайшлі, ні адказу, ні справы.

Раю напрагнай зямлячачцы звярнуцца да слуцкіх аматараў сабак у кватэрах, да мясцовага начальства. Падзяліцеся памылковым вопытам, папрасіце памогі. Сабе і помніку.

Намогніца з экземаю ў дачкі робіць тое, што і слуцкае начальства. Яно высакародна адмоўчваецца, яна высакародна раіць мне з помнікам схадзіць... далёка.

— Доктару народнай медыцыны час падвысіцца, — цікавіцца дапытны калега.

Падвысіўся. Маю дыплом магістра нетрадыцыйнай медыцыны.

— У тых публікацыях не сказана.

З вамі забыў параіцца.

— Чаму вы не хочаце прыехаць у Баранавічы, дзе заканчвалі медвучылішча? Трэба параіць лячэбныя прыкметы, — жанчына называе прыдатныя дні.

Раяць не прыкметы — правільны лад жыцця. Не пі віно і піўцо, не куры, не грызіся з бліжнімі, працуй да сёмага поту, маліся — і паможацца табе хутка. Сам паможаш сабе.

— Агульшчына апрыкла...

Людской канкрэтыкай займацца не магу. Бо будзе як з алкашом, што за месяц адседкі ў карцары вычытаў з наймудрай кнігі неістотнае: Біблія кажа, віно пілі даўно. Або як з чытачом, каторы з матэрыялаў у "Народнай волі" вычытаў, быццам я раю не любіць сабак.

Дурноцце зялёнае. Сабаку трымайце ў належным месцы, а не ў гарадской кватэры. Сабака не можа жыць з чалавекам у адной будцы ці кватэры. Вось што ўслед за прыкметамі я казаў, кажу, казацьму.

Захавана аўтарская лексіка.

ЧАСТНЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ

Продаю

Кухню б/у в отличном состоянии. **Тел. 215-38-71.**

"Москвич-412" 1992 года выпуска на запчасти. **Тел. 215-44-65.**

Эл.тельфер. **Тел. (8-017) 234-61-32.**

Дачный щит. дом. **Тел. 234-10-06.**

Сниму

1-комн. квартиру, недалеко от метро, до 50 у.е. (По возможности с телефоном.) **Тел. 207-00-00 (аб.3134).** Сергей.

Услуги

"Мерседесы" (кузов 124) — для проведения свадебных и других торжеств. Заказы по **тел. 214-23-94**, с 17.00 до 22.00. **Моб. 8-0296-14-23-94.**

Штукатурные работы выполнит бригада женщин. Безупречное качество. **Тел. 211-72-19**, после 18.00.

Ксерокопия (от 30 руб.). **Тел. 273-32-54.**

Вы хотите изучать Библию? Напишите нам и мы вышлем Вам бесплатный курс заочной Международной библейской школы. Жителей г.Минска приглашаем на очные занятия. **220113, г.Минск-113, а/я 550.**

Ищу работу

Оператор компьютерного набора (рус., бел. яз.). 6 лет работы в издательствах. (З/п не ниже 150 у.е.). **Тел. 211-85-85 (аб.6735).** Татьяна.

Подарю

Библию в подарок. **220108, г. Минск, а/я 292.**

ХОЧАЦЕ — ВЕРЦЕ, ХОЧАЦЕ — НЕ ВЕРЦЕ

Будучы тыдзень: зоркі прадказваюць

АВЕН. Зоркі раяць вам засяродзіцца на справах, якія вы доўга адкладвалі. Вы здолееце зрабіць усё хутка і пазбавіцеся ад абавязацельстваў, якія вас прыгнятаюць. Абмяркоўвайце з навакольнымі праблемы, якія ставяць вас у тупік, — гэта дапаможа вам пазбегнуць памылак, якія перашкаджаюць успрымаць рэальнасць больш радасна.

ЦЯЛЕЦ. Добры настрой стане залогам таго, што навакольныя дапамогуць вам нават у тых справах, якія іх не датычацца. Гэта пазбавіць вас шмат ад якіх клопатаў і дапаможа ісці па жыцці з лёгкім сэрцам. Не бярыце ўдзелу ў дыспутах і не рэкламуйце свае поспехі — вялікая верагоднасць пачуць у свой адрас шмат непрыемных слоў.

БЛІЗНЯТЫ. Вас будзе прываблiваць усё новае і незвычайнае, таму ёсць небяспека зусім не звяртаць увагі на тое, што робіцца ў сям'і. Вы зможаце чэрпаць новыя ідэі з плыні, здавалася б, будзённых фактаў ці вядомых ужо вестак. Але ваша няўвага да блізкіх ці сяброў вымусіць іх звяртацца да вас з дробнымі просьбамі.

РАК. Калі вы вырашыце пачаць новую доўгатэрміновую справу, дык спачатку прыйдзецца выпрацаваць дакладны план дзеянняў, у процілеглым выпадку вы будзеце прымаць толькі памылковыя рашэнні і можаце ўпусціць удачу. Людзі, ад якіх залежыць ваш поспех, будуць спрыяльна ставіцца да вашых прапаноў — будзьце ўважлівыя.

ЛЕЎ. Выкарыстоўвайце любую магчымасць абмеркаваць з партнёрамі вашы адносіны — зараз вы зможаце пазбавіць сябе ад старых абавязацельстваў з мінімальнымі стратамі. Важную ролю ў дасягненні жадаемага будзе мець спантаннасць — будзьце гатовыя да любых нечаканасцяў.

ДЗЕВА. Вы будзеце поўнасцю засяроджаны на сваіх перажываннях, і гэта пазбавіць вас магчымасці аб'ектыўна ўспрымаць чужыя словы і ўчынкі. Унутраная незадаволенасць сабой акажацца цудоўным стымулам, каб дабіцца поспеху ў справах. Не супакойвайцеся на дасягнутым, ідзіце наперад — поспех гарантаваны.

ШАЛІ. З аднаго боку, вы маеце схільнасць занадта прыспешваць падзеі; з другога, наадварот — баіцеся зрабіць першы крок, таму і будзеце знаходзіцца ў заўсёдным напружанні. Калі здолееце зразумець, што зараз самае галоўнае, то хутчэй разбярэцеся ў хаосе спраў. Але не забывайцеся на свае абяцанні, інакш не пазбегнуць высвятлення адносін.

СКАРПІЁН. Дрэннае самаадчуванне і недамаганне вымусяць вас больш часу аддаваць здароўю. І хаця наўрад ці ўдасца хутка аднавіць звычную работаздольнасць, усё ж пастарайцеся перагледзець свой распарадак дня. Гэта дазволіць траціць на сябе больш часу і паступова ўвойдзе ў добрую звычку.

СТРАЛЕЦ. Вам будзе спрыяць удача ў любых справах. Не ўпускайце шанц пачаць новую справу ці рэалізаваць свой творчы патэнцыял. Пры гэтым можаце разлічваць на добразычлівасць і ўвагу процілеглага полу. Да таго ж вам будзе больш проста прыцягнуць да сябе ўвагу каханага чалавека і зацікавіць партнёраў.

КАЗЯРОГ. Вы здолееце спалучаць сур'ёзнасць у справах з уменнем хутка рэагаваць на новыя падзеі. Наўрад ці штосьці зможа вас вывесці з сябе. Калі будзеце ставіцца да людзей з увагай, дык хутчэй знойдзеце з імі агульную мову. Але адкладзіце на пэўны час прыняцце важных рашэнняў, якія датычацца нерухомасці, — зараз неспрыяльны момант.

ВАДАЛЕЙ. Уменне выклікаць прыхільнасць да сябе ў суразмоўцы — залог таго, што вы зможаце знайсці аднадумцаў і не будзеце расчараваны тым, што няма на каго пакласціся ў цяжкую хвіліну. Пастарайцеся пазбегнуць крытыкі ў чужы адрас, так толькі набудзеце сабе ворагаў, якія будуць тармазіць важныя працэсы ў вашым жыцці.

РЫБЫ. Незалежна ад таго, колькі грошай у вас у кішэні, вам пакажацца, што зараз неабходна зрабіць усё магчымае, каб прымножыць свае зберажэнні. Гэта вымусіць вас прымаць паспешлівыя рашэнні. Новая работа абавязкова прынясе вам хуткі прыбытак. Але не ўцягвайцеся ў сумніўныя здзелкі.

СПАРТЫЎНЫ АГЛЯД

Самы скандальны чэмпіянат

"Белшына", мінскае "Дынама", БАТЭ. Менавіта ў такім парадку размясціліся на фінішы адзінаццатага чэмпіянату Беларусі па футболе лепшыя каманды.

Перавага ў ачках перад прэтэндэнтамі на галоўную ўзнагароду была настолькі велізарнай, што нават тры паражэнні запар бабруйчан напрыканцы ніяк не паўплывалі на канчатковы вынік і дазволілі дынамаўцам толькі наблізіцца да безумоўнага лідэра сезона. Пачынаючы з першага тура, каманда Вячаслава Акшаева ніжэй за другое месца ў табліцы так і не апускалася, паказаўшы добрую гульню як у атацы, так і ў абароне. "Белшына" атрымала больш за ўсіх перамог — 17, прапусціла толькі дваццаць мячоў у дваццаці шасці сустрэчах.

Футбалісты з берагоў Беразіны сталі трэцяй камандай Беларусі, якая здолела зрабіць у адным сезоне "залаты" дубль: выйграць адразу першынство і Кубак. Нагадаем, у фінальнай сустрэчы за ганаровы трафей бабруйчане перамаглі ў дадатковы час мазырскую "Славію".

Сярэбраны прызёр, сталічнае "Дынама", толькі ў апошнім туры змог узляцець на другую прыступку п'едэстала, пераадолеўшы ў паядынку дома барысаўчан з лікам 2:0. Калектыў, які ўзначаліў "мэтр" Эдуард Малафееў, атрымаў пасля яго прыходу восем(!) перамог запар і стаў другім. Хаця "бела-галубыя" ведаюць і болей яркія старонкі: "Дынама" шэсць разоў было чэмпіёнам краіны!

Самая цікавая па гульні, на мой погляд, — футбольная дружына БАТЭ, якой кіруе трэнер-максіміяліст Юрый Пунтус. На працягу ўсяго сезону яна паспяхова складала канкурэнцыю "Белшыне", аднак невыразны фініш не дазволіў барысаўчанам стаць "залатымі". Многае залежала ў гэтым чэмпіянаце не ад іх...

Клуб правёў у вышэйшым дывізіёне толькі чатыры сезоны, аднак дасягненні яго вельмі ўражваюць. Срэбра, золата, срэбра і вось зараз бронза. Такой стабільнай каманды, якая з навічкоў узляцела так высока, мы яшчэ не бачылі.

Другі сезон запар займае чацвёртае месца гродзенскі "Нёман-Белкард". Калектыў падарыў нам лепшага бамбардзіра Сяргея Давыдава, на рахунку якога 25 галоў. На жаль, таленавіты нападаючы з'язджае гуляць за тальяцінскую "Ладу" ў Расію. А што яму застаецца рабіць, калі яго родны клуб знаходзіцца ледзь не на краі фінансавай катастрофы?

Упершыню ў сезоне было чатырнаццаць каманд. У параўнанні з мінулым годам іх стала на дзве менш. Як гэта адаб'ецца на майстэрстве футбалістаў, пакуль не ведае ніхто. Як бы там ні было, клас гульні нацыянальнага чэмпіянату за апошні год наўрад ці ўзрос. Аб гэтым сведчаць некаторыя факты. Пяць беларускіх клубаў, якія выступілі ва ўсіх трох еўрапейскіх Кубках, спынілі сваю дзейнасць у самым пачатку прэстыжных турніраў. Каманды, што здолелі "прайсці" беларусаў, на наступным этапе, за адным толькі выключэннем (балгарскі ЦСКА), вылятаць са спаборніцтваў у чарговым туры, што сведчыць аб нізкім узроўні гульні перш за ўсё беларусаў. Толькі некалькіх ігракоў, выступаючых у нацыянальным першынстве, запрасілі ў галоўную зборную краіны, касцяк якой, як вядома, складалі адны і тыя ж легіянеры... У яе складзе не ўбачылі мы ніводнага прадстаўніка чэмпіёна — "Белшыны"! Цяжка адшукаць яшчэ такую футбольную дзяржаву, дзе можа такое адбывацца.

* * *

Узаемаадносіны, якія ўзніклі паміж былым трэнерам мазырскай "Славіі" югаславам Уладам Петравічам і лепшым футбалістам мінулага сезона Раманам Васілюком, як высвятлілася, былі толькі кветачкамі ў параўнанні з адносінамі галоўнага настаўніка зборнай Малафеева да кіеўскіх дынамаўцаў Аляксандра Хацкевіча і Валянціна Бялькевіча. Бяздоказна абвінаваціць на ўвесь белы свет лепшых ігракоў у здрадніцтве — гэта не лезе ні ў футбольныя, ні іншыя вароты...

Быў момант, калі беларускі чэмпіянат знаходзіўся пад пагрозай зрыву. Шматлікія пераносы матчаў павялічылі колькасць "даўгоў" некаторых клубаў да такой колькасці, што было цяжка знайсці рэзервныя дні для іх правядзення. Найбольшую выгаду з гэтай мітусні атрымалі дынамаўцы Мінска, патрабаванні якіх былі выкананы ўсе да аднаго.

Семнаццаць арбітраў абслугоўвалі паядынкі ў вышэйшай лізе. Шасцёра з іх былі адхілены ад выканання сваіх абавязкаў, скажам так, за нядобрасумленную працу. На чарзе — яшчэ адзін, сёмы суддзя, Віктар Мацюшаў, які груба памыліўся падчас вельмі важнага для канчатковага размеркавання месц у паядынку ў Барысаве паміж мясцовым БАТЭ і салігорскім "Шахцёрам". Аднойчы ён не залічыў відавочны гол, потым, на апошняй хвіліне, не назначыў стопрацэнтовы пенальці ў вароты гасцей. БАТЭ, канешне, падаў пратэст у федэрацыю футбола. Галоўны трэнер, Юрый Іосіфавіч Пунтус, ледзь не набыў інфаркт. А я гатоў біцца з вамі аб заклад, што, на жаль, скарга барысаўчан будзе адхілена. Як было гэта ўжо не першы раз.

І яшчэ адна справа, якую нельга абмінуць. Пад следствам знаходзіцца вядомы рэферы Генадзь Якубоўскі, якога абвінавацілі ў буйных фінансавых махінацыях, звязаных... з беларускім футболам.

Як бачым, ужо толькі пералік некаторых фактаў сведчыць аб неверагоднай скандальнасці сёлетняга галоўнага рэспубліканскага турніру.

А зараз аб прыемным. Папулярная спартыўная газета "Прессбол. Такова спортивная жизнь" у адзінаццаты раз праводзіла апытанне спартыўных журналістаў краіны на вызначэнне лепшага футбаліста сезона. На гэты раз ім стаў галкіпер "Ростсельмаша" і зборнай Беларусі Генадзь Тумiловіч. Віншуем яго з перамогай! Дарэчы, "Народная воля" аддала свой голас менавіта яму!

Уладзімір ДАЎЖЭНКА.

Пятница, 9 ноября

БТ

06.30, 07.10 Доброе утро, Беларусь!
07.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.10 Новости.
09.15 "Бригады "Тигра". Сериал (Международный Французский Канал).
10.10 Існасць. Духовная программа.
10.35 Телевитамин.
11.00 "Человек моря". Сериал (Аргентина).
12.15 Добрый день, Беларусь!
13.00 "Тени исчезают в полдень". Худ.фильм ("Мосфильм"). 2-я серия.
14.25 Док.сериал "Сокровища мировой культуры" (Германия).
15.15 "Дэнни, расскажи мне историю". Док.сериал (Международный Французский Канал).
15.25 "Все на орбиту!" Познавательный сериал для детей (Международный Французский Канал).
15.35 "Маленькие Эйнштейны". Сериал для детей (Германия).
16.10 "Пять чудес".
16.20 "5 х 5". Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
17.00 "Бригады "Тигра". Сериал (Международный Французский Канал).
18.20 Зона Икс.
18.30 "Меня зовут Арлекино". Худ.фильм ("Беларусьфильм"). 1-я и 2-я серии.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
21.45 "Человек моря". Сериал (Аргентина).
22.35 Спорт-курьер.
22.45 Белорусская двадцатка.
23.25 Хоккей. Чемпионат Беларуси. "Гомель" — "Химволокно" (Могилёв). 2-й и 3-й периоды.

ОРТ

08.00, 11.00, 17.00 Новости.
08.15 "Земля любви". Сериал.
09.15 "Каменская. Чужая маска". 2-я серия.
10.20 "Сами с усами".
10.50 Библиомания.
16.00 Большая стирка.
17.25 Док.детектив "Шайка для министра". Дело 2000 года. Часть 1-я.
18.00 "Земля любви". Сериал.
18.55 Поле чудес.
20.00 Время.
20.35 "Каменская. Не мешайте палачу".
21.45 Боевик **"Охранник для дочери".**
23.50 Ночное "Время".
00.15 Комедия **"Месть пернатого змея".**

РТР

08.00, 10.00, 16.00, 19.00 Вести.
08.15 "Тайна третьей планеты". Мультфильм.
09.05 Новая "Старая квартира".
10.30 "Санта-Барбара". Сериал.
16.30 Планета КВН.
17.00 Пресс-клуб.
18.00 Сериал **"Московские окна".**
19.35 Местное время. Вести - Москва.
19.55 Фильм **"Скалолаз".**
22.15 Фильм **"Внезапный удар".**
00.15 Большой репортаж РТР.
01.10 Горячая десятка.
02.05 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.05, 11.30, 15.00, 23.00 Новости культуры.
07.30 "Сталкер". Худ.фильм. 2-я серия.
09.05 Музыка Вены.
09.40 "Старые мастера". Док.фильм.
10.35 "Русские театральные сезоны в Европе.
11.15 "Муха-цокотуха". Мультфильм.
11.45 "Дубравка". Худ.фильм.
13.00 "Дюймовочка". Мультфильм.
13.30 Вместе с Фафалей.
13.45 "Щелкунчик".
14.15 Чем живет Россия.
14.30 Малые музеи Санкт-Петербурга.
15.10 "Готовы или нет". Сериал.
15.35 "Старые мастера". Док.фильм.
16.30 Сенсация. Сенсация? Сенсация...
17.00 Археология.
17.30 Новости культуры.
17.50 "С потолка".
18.15 "Будденброки". Сериал.
19.15 Ленинградское дело.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Билет в Большой...
20.40 "Сталкер". Худ.фильм. 2-я серия.
22.30 "Бесконечная история Голливуда".

НТВ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00 Сегодня.
05.10, 06.20, 13.25, 17.30 Криминал.
05.20, 07.15, 12.45 Впрок.
05.35, 06.40, 13.45 Афиша.
05.40, 07.25 Наши любимые животные.
05.45, 06.45, 07.45 Пять минут с Новоженовым.
05.50, 06.50 Большие деньги.
06.35, 07.40 Карданный вал.
07.55 Очная ставка.
08.25 Путешествия натуралиста.
09.25 Своя игра.
10.10 Внимание. Розыск!
11.25 Фильм **"Берегите женщин".** 2-я серия.
13.50 "Одесские рассказы: "Грация".
15.30 Сериал **"Салон красоты".**
16.40 Пепси-чарт.
18.40 Свобода слова.
20.10 Криминальная Россия.
21.45 Женский взгляд.
22.30 Комедия **"Частные уроки".**

TV-6

05.45, 14.35, 17.40, 00.15 Дорожный патруль.
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00 Сейчас.
06.10, 06.40, 07.10, 07.35 День за днем.
07.50 Назло.
07.40 Тушите свет.
08.25, 18.45 Сериал **"Тайны следствия".**
09.25 "Просто звери".
10.25 Сериал **"Улицы разбитых фонарей II".**
11.25 "Вы - очевидец".
12.20, 14.25 Телемагазин в Минске.
13.20, 17.05, 23.40 "За стеклом".
14.55 100 чудес света.
16.30 "Опасный мир".
20.00 "Глас народа".
21.20 "Менты в Кремле".

СТВ+RenTV

06.00 "Икс-мен". Мультсериал.
06.30 "Шкодливый пес". Мультсериал.
07.00 "Таинственные рыцари Тир На Ног". Сериал.
07.30 "Мурашки". Сериал.
08.00 Международные спортивные новости на СТВ.
08.15 Новости СНГ.
08.30 "Дискавери" на СТВ.
08.45 "Премьер-парад "Столичный".
08.50 "Виртуальный мир".
09.00 Комедия **"Три женщины и мужчина".**
11.10 Музыка на СТВ.
11.30 Информационно-познавательная программа "Европа сегодня".
12.00 "24" Информационная программа.
12.15 "Случайный свидетель".
12.45 "Пятый угол". Сериал.
14.00 "Симулятор". Сериал.
15.00, 18.00 Новости СТВ.
15.15 Кулинарные рецепты от ресторана "Лесной".
15.30 "Мурашки". Сериал.
16.00 "Шкодливый пес". Мультсериал.
16.30 "Икс-мен". Мультсериал.
16.50 "Ликбезпотребсоюз представляет...".
16.55 "Чертенок". Теленовелла.
18.15 Международные спортивные новости на СТВ.
18.30 Центр развлечений "Мэдисон авеню".
19.00 "Тема дня". Итоги в уик-энд.
19.10 "Премьер-парад "Столичный".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Триллер **"Враг".**
21.40 "Секретные материалы". Сериал.
23.00 Новости "СТВ-24 часа".
23.30 "Виртуальный мир".
23.45 Комедия **"Снял кого-нибудь?".**
01.50 "Ночной разговор с Алексеем Лушниковым".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by
http://nv.promedia.minsk.by
Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 40165 экз., Заказ № 888.